

Sociologiska institutionen

Ett förnamn är aldrig betydelselöst

Icke svenskklingande förnamns betydelse för individers upplevelser av personlig identitet och grupptillhörighet

Författare: Daniel Stojanovic Zezovic

Masteruppsats: SOCM04

30 hp

vårterminen 2016

Handledare: Ann-Mari Sellerberg

ABSTRAKT

Författare: Daniel Stojanovic Zezovic

Titel: Ett förnamn är aldrig betydelselöst. Icke svenskklingande förnamns betydelse för individers upplevelser av personlig identitet och grupptillhörighet

Masteruppsats: SOCM04, 30 hp

Handledare: Ann-Mari Sellerberg

Sociologiska institutionen, vårterminen 2016

Ett förnamn är ett attribut som har betydelse för individers identiteter och upplevelser av stigma. Att ha ett icke svenskklingande förnamn kan både vara positivt och negativt men på senare tid har icke svenskklingande förnamn alltmer kommit att betraktas negativt. I dagens samhälle talas det mycket både i forskning och i massmedia om namnbyte, oftast namnbyte av icke svenskklingande till svenskklingande efternamn för att individer ska kunna smälta in i samhället, få jobb och inte utsättas för diskriminering.

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka hur personer med utländsk bakgrund i Sverige och med icke svenskklingande förnamn, ser på sina förnamn ur ett identitetsperspektiv och utifrån grupptillhörighet.

Uppsatsen bygger på nio djupintervjuer och fem nedskrivna berättelser från personer med utländsk bakgrund. Informanternas svar analyseras utifrån vad tidigare forskning (nationell som internationell) redogjort för samt utifrån olika sociologiska och socialpsykologiska teorier om identitet och om det postmoderna samhället.

Det är tydligt i intervjuerna och i de nedskrivna berättelserna att förnamnet är betydelsefullt för informanternas personliga identitet, dvs. att det är förknippat med deras livshistorier, personliga kvaliteter och karaktärer. Informanterna är stolta över sina förnamn och nästan samtliga vet hur de fick sina namn samt vad namnen har för betydelse. De icke svenskklingande förnamnen ses också av informanterna som viktiga för bevarandet av kulturell etnisk grupptillhörighet.

Nyckelord: Icke svenskklingande förnamn, identitet, grupptillhörighet, stigma

POPULÄRVETENSKAPLIG PRESENTATION

Det talas mycket om namnbyte i dagens samhälle, oftast namnbyte av icke svenskklingande till svenskklingande efternamn för att kunna smälta in i samhället, få jobb och inte utsättas för diskriminering. Ringa forskning har gjorts om icke svenskklingande förnamns betydelse för individers identiteter och det inte är lika tydligt, vare sig i tidigare forskning eller av den rapportering som massmedia ger, om det är vanligt att byta från ett icke svenskklingande till ett svenskklingande förnamn, för exempelvis anpassning i det svenska samhället.

Forskning visar att förnamn har betydelse för en människas upplevelse av sin identitet. Samtidigt är förnamn också kopplade till attityder och den identitet samhället ger individer. Att ha ett icke svenskklingande förnamn kan både vara positivt och negativt. Förnamnet kan utgöra ett viktigt tecken för kulturellt etniskt bevarande. Ett icke svenskklingande förnamn kan också vara något negativt, det vill säga utgöra en form av stigma som gör att individer kan känna sig avvikande.

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka hur personer med utländsk bakgrund i Sverige, som inte har svenskklingande förnamn, ser på sina förnamn utifrån ett identitetsperspektiv och utifrån grupptillhörighet.

Resultatet visar att trots att vissa informanter har känt sig stigmatiserade på grund av sina icke svenskklingande förnamn, har inte stigmat upplevts som så pass starkt att informanterna har kunnat ta beslut om officiella byten till svenskklingande förnamn. Detta steg anses som stort bland informanterna och väcker farhågor om risken att tappa både sin personliga identitet och sin etniska gruppidentitet. Förnamnen ses av informanterna som ett viktigt attribut för deras identiteter. I förnamnen finns, enligt informanternas utsagor deras livshistorier, personliga kvaliteteter och karaktärer djupt rotade.

FÖRORD

Jag vill rikta ett stort tack till samtliga som gjort det möjligt för mig att genomföra denna masteruppsats.

Arbetet med den här uppsatsen har visat att namn intresserar och engagerar alla. Utan entusiastiskt medverkande både av informanter som ställt upp på att bli intervjuade och av informanter som delgivit mig sina tankar och funderingar genom nedskrivna berättelser, hade detta arbete inte blivit möjligt att genomföra. Tillsammans med er har vyer vidgats! Tack!!!

Ett speciellt varmt tack riktar jag till min handledare, Ann-Mari Sellerberg, som bidragit med inspirerande idéer, konstruktiv kritik och delat med sig av sin värdefulla tid.

Daniel Stojanovic Zezovic

Lund, den 24 maj 2016

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	1
1.1 Syfte och frågeställning	2
1.2 Avgränsning	3
1.3 Disposition	3
2. TIDIGARE FORSKNING OM NAMN	3
2.1 Nationell forskning	4
2.2 Internationell forskning	7
3. TEORETISKA ORIENTERINGSPUNKTER	10
3.1 Begreppet identitet	10
3.2 Namn som en viktig identitetsmarkör	11
3.3 Stigma och passering	16
3.4 Det nutida/postmoderna samhällets krav	17
4. METOD	17
4.1 Djupintervjuer	18
4.2 Nedskrivna berättelser	18
4.3 Urval, representativitet och tillförlitlighet	19
4.4 Intervjusituationen	21
4.5 Dokumentationsstrategier	21
4.6 Etiska riktlinjer	22
4.7 Tillvägagångssätt för att hitta litteratur	22
4.8 Analysarbetet – Att plocka isär, att plocka fram och att plocka ihop	23
5. ANALYS - FÖRNAMN HAR BETYDELSE	24
5.1 Personlig identitet – Stolta över sina förnamn	24
5.1.1 Förnamnets betydelse för livshistorier, personliga kvaliteter och karaktärer	25
5.1.2 Stark kännedom om sina förnamns innebörder	28
5.1.3 Tankar om namnbyten	29
5.2 Gruppidentitet	34
5.2.1 Olika länder har olika traditioner vid namngivning	38

5.3 Stigma - Då förnamnet inte passar in i samhället	43
5.3.1 Uttal och associationer	45
5.3.2 Ett icke svenskklingande förnamn på den svenska arbetsmarknaden	45
5.3.3 Avstigmatisering	46
6. SAMMANFATTANDE SLUTDISKUSSION	48
7. KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING	53
8. BILAGA 1 – INTERVJUGUIDE	58

1. INLEDNING

När jag döptes fick jag förnamnet Daniel. Det var min mormor som föreslog namnet efter det att mina föräldrar gått igenom flera andra tänkbara namn som de slutligen valde bort eftersom de ansåg att namnen påminde dem om individer med personligheter som de inte tyckte om. Då min mamma ”diggade” den jugoslaviske sångaren Danijel Popovic, som deltog i melodifestivalen år 1983 med låten ”Djulie”, var beslutet om att ge mig förnamnet Daniel inte svårt för mina föräldrar att ta. Tyvärr lever jag inte upp till mitt namn som sångare men jag älskar mitt namn av flera andra anledningar. Det är ett namn som mina föräldrar valt just för mig och namnet har en positiv betydelse. Det betyder Guds domare på hebreiska, vilket i hög grad speglar min karaktär, då jag är en person som strävar efter rättvisa. Det är dessutom internationellt och jag skulle inte kunna tänka mig att byta mitt förnamn till något annat.

I den självbiografiska essän *Mitt förnamn är Ronny* berättar professorn Ronny Ambjörnsson om sin klassresa från arbetarklassen till att bli högutbildad akademiker på 1950-talet. Ambjörnsson skriver följande om vikten av hans förnamn för denna klassresa:

”Mitt namn var modernt. Det hörde till den nya kulturen, det nya mediet, det nya landet: Amerika! Man skulle kunna formulera det så: mitt namn innehöll ett program. Det skulle lyfta mig ur mitt ursprung och föra mig in i en värld av filmiska dimensioner. Det riktade redan i vaggan en uppmaning till mig. Samtidigt är det ett namn som omiskänligt röjer sitt klassursprung.”¹

Ambjörnssons uttalande visar att förnamn har betydelse för individer då namn ges av olika anledningar samt att förnamn ger associationer till omvärlden om individers ursprung. Detta ursprung kan som i Ambjörnssons fall handla om klass men det kan också likaväl handla om ålder, kön, etnicitet, osv.

Under senare år har både forskning och media i Sverige visat att det blivit vanligare att svenskar byter namn. Olika etniska befolkningsgrupper av svenskar gör det av olika anledningar. Etniska svenskar väljer att hitta på sina egna förnamn eller att stava de svenska namnen annorlunda, till exempel att stava Sara med ”Z”, för att på så sätt utmärka sig och visa sitt ovanliga namn.² En del svenskar med utländsk bakgrund och med icke svenskklingande

---

¹ Ambjörnsson, Ronny, *”Mitt förnamn är Ronny”*, Stockholm: Albert Bonniers förlag, 1996, s. 6-7.

² Svenska Dagbladet, 2010-04-27 *”Rekordmånga vill byta namn”*,
<http://www.svd.se/rekordmanga-vill-byta-namn>

namn,³ främst efternamn, byter till svenska efternamn för att kunna passa in i samhället och då framförallt på arbetsmarknaden.⁴

Jag har under många år varit intresserad av förnamn i olika kulturer, dvs. allt från namngivning till namntrender. Detta är anledningen till att denna uppsats handlar om förnamn och i detta fall om personer med utländsk bakgrund, som inte har svenskklingande förnamn.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka hur personer med utländsk bakgrund i Sverige, som inte har svenskklingande förnamn, ser på sina förnamn ur ett identitetsperspektiv och utifrån grupptillhörighet.

Forskning visar att förnamn har betydelse för identiteten och är kopplade till attityder och den identitet samhället ger individer. Att ha ett icke svenskklingande förnamn kan både vara positivt och negativt. Ett icke svenskklingande förnamn är något positivt när det ses som en viktig del i ett mångkulturellt samhälle, som utvecklar förståelse och acceptans för olikhet. Däremot är ett icke svenskklingande förnamn något negativt när det utgör en form av stigma som gör att individer kan känna sig avvikande.

Följande frågeställningar kommer att behandlas i uppsatsen:

- 1) Hur ser individer med utländsk bakgrund på betydelsen av sina icke svenskklingande förnamn, dvs. speglar deras förnamn deras personliga identitet (vem de är innerst inne, deras personliga kvaliteter och karaktärer) och deras gruppidentiteter (självupplevda etniska identiteter och identiteter som de ges av samhället som t.ex. ”invandrare”, ”asiat” osv.)?
- 2) Upplevs de icke svenskklingande förnamnen vara kopplade till ett stigma och i vilka situationer blir detta stigma synligt?

---

³ Med icke svenskklingande förnamn menas i denna uppsats namn som tydligt indikerar att en person har ursprung i ett annat land än Sverige.

⁴ Svenska Dagbladet, 2006-06-03 ”Högre lön med svenskt namn”, http://www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_324340.svd

1.2 Avgränsning

Anledningen till att jag i denna uppsats avgränsar mig endast till förnamn har att göra med att förnamn, enligt mig, kan antas betyda mer för individers identitet än efternamn. Förnamn kan anses vara mer personliga då efternamn ofta byts av både män och kvinnor vid till exempel giftermål. Ytterligare en anledning till varför jag valt att avgränsa mig till bara förnamn är att förnamnet är det namn som används mest. Till exempel när individer presenterar sig inför nya personer i vardagligt socialt umgänge så är det inte vanligt att de nämner sitt efternamn.

1.3 Disposition

Innehållet i denna uppsats presenteras i sex kapitel. I kapitel 1 presenteras inledning och vad som är uppsatsens syfte, frågeställningar, avgränsningar samt uppsatsens uppläggning. I kapitel 2 presenteras tidigare forskning, nationell som internationell, som behandlar temat förnamn och identitet. Det 3:e kapitlet beskriver olika sociologiska och socialpsykologiska teorier om identitet och om vårt postmoderna samhälle, som uppsatsens analys grundar sig på. Även andra discipliners syn på området diskuteras. Kapitel 4 utgörs av en metoddiskussion som behandlar hur jag gått tillväga när jag valt ut informanter⁵ samt hur jag har analyserat mitt empiriska material. Intervjuguiden presenteras i bilaga 1. I kapitel 5, som är analysdelen, presenteras och analyseras informanternas syn på sina förnamn och hur förnamnen är förknippade med deras personliga identitet och med deras självkategorisering utifrån etnicitet eller annan kulturell identitet. Här sätts det empiriska materialet in i ett teoretiskt perspektiv. I det 6:e kapitlet, som är en sammanfattande slutdiskussion, ger jag en sammanfattning av analysens resultat och diskuterar informanternas upplevelser av sina förnamn och hur de knyter an till sin personliga identitet och grupptillhörighet samt till situationer då de upplevt stigmatisering. Jag ger också förslag på vidare forskning på området om förnamn.

2. TIDIGARE FORSKNING OM NAMN

Detta kapitel inleds först med en presentation av nationella och därefter internationella studier som handlar om namn och identitet. Studierna som presenteras har valts ut dels för att de är framträdande inom forskningsområdet som handlar om förnamn dels för att de, enligt mig, är av vikt för denna uppsats frågeställningar. En av mina frågeställningar handlar om ifall informanterna upplever sig stigmatiserade på grund av sina icke svenskklingande förnamn.

---

⁵ Med informant menas i denna uppsats både intervjupersoner och personer som skickat in nedskrivna berättelser till mig.

Eftersom det inte finns någon forskning gjord som visar på kopplingen mellan förnamn och stigmatisering har jag valt att ta med ett fåtal forskningsresultat som både handlar om förnamn och efternamn då dessa berör problematiken med utanförskap och diskriminering gällande icke svensklingande namn. Samtliga studier som presenteras tangerar samhällsvetenskapliga aspekter.

Då namn är en del av språket har namnforskning främst setts som en språkvetenskaplig disciplin men under de senaste tre-fyra decennierna har en ny inriktning inom namnforskningen vunnit mark och blivit etablerad både i Sverige och i andra delar av världen. Inriktningen grundar sig på sambandet mellan namn och samhälle, dvs. ”att man med hjälp av namn kan dra slutsatser om samhällseliga företeelser och förändringar.”⁶ Idag talar man också om namnsociologi eller socioonomastik. Inom socioonomastiken intresserar sig forskare både för personnamn, ortsnamn och för övriga namn. Det som utmärker detta ämnesområde är att relationen mellan namn och samhälle lyfts fram explicit och att namnbrukarna, och inte enbart namngivarna eller personers namn, står i fokus. Idag arbetar också forskare från olika discipliner med att studera namn och identitet som ett socialt fenomen. Bland annat görs detta av språkforskare och av forskare i de vetenskapliga ämnena etnologi, sociologi, antropologi, psykologi, historia, ekonomi, pedagogik och juridik.

2.1 Nationell forskning

I Sverige är det främst språkforskare, etnologer och sociologer som skrivit om förnamn. Forskaren i nordiska språk Linnea Gustafssons avhandling *Novation i norr. Nya dopnamn och namngivningstrender i Skellefteåbygden 1791-1890* är en kvantitativ studie som handlar om hur nya namn introducerats och spridits i Skellefteåbygden åren 1791-1890. Resultatet i denna avhandling är att då nya förnamn främst anammats av grupper med hög socioekonomisk status, kan diffusionsteorin sägas råda, dvs. att nymodigheter sprids hierarkiskt uppifrån och ned i samhället. Samtidigt som lågstatusgrupper anammar dessa nya namn, introducerar högstatusgrupper nya namn och skillnaderna mellan grupperna består, påpekar Gustafsson.⁷

Forskaren i nordiska språk, Vera Lifs avhandling, *Ingermanländarnas namnskick under 1900-talet. Kontinuitet och förändring*, handlar om ingermanländarnas namnskick och bygger på ett

---

⁶ Nyström, Staffan [red], *Namn - en spegel av samhället förr och nu*, Stockholm: Nordstedts, 2010, s. 8.

⁷ Gustafsson, Linnea, *Novation i norr. Nya dopnamn och namngivningstrender i Skellefteåbygden 1791-1890*, Umeå, 2002, s. 44.

historiskt material. Resultatet i avhandlingen är att det inte finns något enkelt samband mellan namnens (förnamnens och efternamnens) språktillhörighet och individers självkategorisering som ingermanländare, svenskar, finnar eller någon annan kulturell identitet.⁸

Forskaren i nordiska språk, Emilia Aldrins avhandling, *Namnval som social handling. Val av förnamn och samtal om förnamn bland föräldrar i Göteborg 2007-2009*, handlar om föräldrars beskrivningar och meningsskapande kring namnval. Avhandlingen bygger på en analys av 621 enkätsvar från nyblivna föräldrar och på intervjuer med 23 föräldrar via barnavårdscentralens föräldragrupper.⁹ En slutsats som Aldrin drar är att val av förnamn inte enbart handlar om att ge ett barn en praktisk etikett utan uttrycker också känslomässiga, estetiska, ideologiska och sociala förhållanden. Då föräldrarna, enligt Aldrin, mer eller mindre medvetet lägger in sina erfarenheter, värderingar och förhoppningar i de förnamn de ger sina barn, blir det en social handling då namnen också säger något om vem föräldrarna är. Föräldrar respektive barn blir föremål för positionering genom namnvalet. Föräldrarna vill att barnets förnamn ska passa in i olika situationer, som tonåring, som arbetssökande och som gammal.¹⁰ De olika namnvalen skapar identiteter, både för barnen och för föräldrarna. Identitetsskapandet sker i samspel med de individer som finns med i omgivningen och deras ställningstaganden och reaktioner.¹¹

Etnologen Charlotte Hagström berör i sin avhandling om förnamn *Man är vad man heter. Namn och identitet*, många områden; namntrender och namnval, namn och social tillhörighet, namn och adoption, namn och mångkultur samt namn i relation till ämnen såsom bemötande, makt och känslor. En slutsats i Hagströms avhandling är att det i förnamn ryms föreställningar om personen som bär namnet och vem denne är, hur han eller hon relaterar till omgivningen eller livet, samt hur han/hon tycker, tänker och agerar.¹² Förnamn är dessutom något som förenar alla människor i tid och rum, dvs. vi alla har ett förnamn. Förnamn är vidare betydelsefulla och utan förnamn hade vi inte kunnat orientera oss, skapa ordning när det råder kaos osv.¹³ När individer säger sitt förnamn så talar de inte endast om vad de heter utan också

---

⁸ Lif, Vera, *”Ingermanländarnas namnskick under 1900-talet. Kontinuitet och förändring”*, Uppsala, 2004, s. 225.

⁹ Aldrin, Emilia, *”Namnval som social handling. Val av förnamn och samtal om förnamn bland föräldrar i Göteborg 2007-2009”*, Uppsala: Institutionen för nordiska språk, 2011, s. 45 och 57-58.

¹⁰ Aldrin, 2011, a.a. s. 225 och 230.

¹¹ Aldrin, 2011, a.a. s. 236.

¹² Hagström, Charlotte, *”Man är vad man heter. Namn och identitet”*, Stockholm: Carlssons, 2006, s. 12-13.

¹³ Hagström, 2006, a.a. s. 151.

vem de är, påpekar Hagström i sin avhandling. Vidare så styrs förnamn, enligt henne, av kulturellt delade erfarenheter, på så sätt att förnamnen hjälper individer att identifiera en specifik person. När individer hör ett namn så drar de slutsatser om personens ålder, bakgrund och kultur, språk samt religion.¹⁴

Sociologen Moa Bursell gjorde en undersökning där hon intervjuade 45 personer från Mellanöstern, vilka bytte namn (förnamn och efternamn) under 1990-talet. I artikeln *Name change and destigmatization among Middle Eastern immigrants in Sweden*, framhåller hon att namnbyte är en avstigmatiserande strategi med målet, som hon kallar för, en pragmatisk assimilation. Genom namnbyte blir individers etniska identitet något som begränsas till det privata livet och lättare leder till interaktion utanför den etniska gruppen. Hon beskriver att samhället (i form av institutioner och myndigheter) ger möjlighet till namnbyte genom att skapa behov av och att möjliggöra det.¹⁵ Ett resultat som lyfts fram av Bursell är att de som bytt namn inte har bytt namn till svenska namn utan till "neutrala" namn, då de haft det svårt att relatera till den svenska identiteten eller för att de har trott att en sådan strategi skulle falla. Ett neutralt namn blir då ett bättre val eftersom det ger anonymitet som ett namn kopplat till en region (land) inte skulle ge.¹⁶

Psykologen Dan-Olof Rooth skriver i sin kvantitativa studie *Implicit discrimination in hiring. Real world evidence*, att socialpsykologer inom psykologin länge har trott att mänskligt socialt beteende är något som vi är medvetna om samt att det är något explicit. Han menar att det idag finns bevis att så inte behöver vara fallet och att en persons attityder, beteenden och stereotyper faktiskt fungerar mer implicit, dvs. omedvetet. Implicita test menar han numera har kommit att användas av forskare för att undersöka diskriminering på arbetsmarknaden.¹⁷ I studien jämförs arabers/muslimers situation på arbetsmarknaden med svenskars situation. Studien genomfördes mellan maj 2005 och februari 2006. Fiktiva jobbansökningar skickades ut av Rooth och en kollega i 12 olika yrken i Stockholm och Göteborg.¹⁸ Studien baseras på IAT (Implicit Association Test) som är ett test som av psykologer används för att mäta implicita, omedvetna attityder och stereotyper mot synliga grupper, dvs. det är ett datorbaserat

---

¹⁴ Hagström, 2006, a.a. s. 12-13.

¹⁵ Bursell, Moa, "Name change and destigmatization among Middle Eastern immigrants in Sweden" i *Ethnic and Racial Studies* [Vol. 35, No. 3, March 2012], New York: Routledge, 2012, s. 471-487.

¹⁶ Bursell, 2012, a.a. s. 482.

¹⁷ Rooth, Dan-Olof, "*Implicit discrimination in hiring. Real world evidence*", Institute for the study of labor (Discussion Paper Series IZA DP No. 2764), Bonn: Tyskland, 2007, s. 1.

¹⁸ Rooth, 2007, a.a. s. 4-5.

test där man i detta fall använde sig av namn, dvs. arabiskklängande och svenskklängande namn (både för- och efternamn) där respondenterna fick välja rätt positiv eller negativ stereotyp eller attityd till den person de trodde hade dessa egenskaper.¹⁹ Rooth skickade totalt in 1552 fiktiva jobbansökningar. Resultaten visar att i 239 av fallen så blev både en ”svensk” och en ”arabisk muslim” kallade till arbetsintervju. Chansen att bara en svensk blev kallad var betydligt större än att bara en arab skulle bli kallad till intervju. I 217 fall blev enbart en person med svenskklängande namn kallad jämfört med bara 66 fall vad gäller en person med ett arabiskklängande namn. På så sätt blev resultatet att chansen är 50 procent större att en svensk blir kallad till intervju än en arab. Ytterligare resultat visar att det inte behövs mycket för att detta ska ske. Rooth menar att det räcker att arbetsgivaren har någon eller några få negativa stereotyper mot araber i det implicita, omedvetna testet. Han avslutar med att skriva att detta är en ny teori för diskriminering.²⁰

2.2 Internationell forskning

Utomlands är det främst sociologer, pedagoger och psykologer som studerat förnamn. Sociologerna Jurgen Gerhards och Silke Hans skriver i artikeln *From Hasan to Herbert: Name-giving patterns of immigrant parents between acculturation and ethnic maintenance*, att namn ofta indikerar tillhörighet till en viss etnisk grupp. Forskarna undersökte beteenden hos turkiska, sydeuropeiska och jugoslaviska invandrare i Tyskland. De skriver att när invandrarföräldrar ger förnamn till sina barn, väljer de antingen förnamn som passar in i det nya landet eller förnamn som är vanliga i deras hemland.²¹ Resultaten visar att turkarna är den grupp som till 90 procent ger sina barn turkiska namn, jugoslaverna till 43 procent och sydeuropeerna, så som spanjorerna, italienarna och portugiserna ger sydeuropeiska namn till 35 procent till sina barn. Hypotesen att ju högre utbildning föräldrar har, i desto högre grad skall leda till att de väljer tyska namn, stämmer överens med turkiska och jugoslaviska föräldrars handlingar men inte med de sydeuropeiska, menar Gerhards och Hans.²² Att välja namn som passar in i det nya landet kan både ske frivilligt eller framtvingas, enligt författarna. De ger exempel på påtvingade namnbyten, t.ex. när den bulgariska regeringen tvingade turkar att ta slaviska namn år 1968, när turkiska regeringen fram till år 2002 tvingade minoriteter, främst kurder, att ta turkiska namn och när tyskarna under andra världskriget

---

¹⁹ Rooth, 2007, a.a. s. 9.

²⁰ Rooth, 2007, a.a. s. 17.

²¹ Gerhards, Jurgen & Hans, Silke, ”From Hasan to Herbert: Name-Giving Patterns of Immigrant Parents between Acculturation and Ethnic Maintenance”, i *AJS* Volume 114 [No. 4, January 2009], Chicago: University of Chicago, 2009, s. 1104.

²² Gerhards & Hans, 2009, a.a. s. 1116.

tvingade judar med tyska namn att lägga till namn som visade på att de var judar, t.ex. att männen fick tillägga "Israel" och kvinnorna "Sara".²³ Ett tydligt exempel på när frivillig behållning av etnicitet sker, menar Gerhards och Hans är, när svarta och vita i USA väljer namn som skiljer dem åt som ras, vilket är vanligt förekommande enligt studier gjorda i USA, menar författarna.²⁴

I artikeln *It's all in the name: Employment discrimination against Arab Americans*, skriver de amerikanska sociologerna Daniel Widner och Stephen Chicoine att efter terroristattacker den 11 september år 2001 har araber som bor i USA fått det svårare att bli anställda på grund av sina namn. Fördomar och diskriminering mot araber ökade dramatiskt.²⁵ Studiens resultat baserar sig på fiktiva jobbansökningar som skickades ut till 265 arbetsplatser (inom kontorschef- och kundserviceyrken) runt om i USA under en period på femton månader. Namnen på jobbansökningarna var randomiserade och innehöll både förnamn och efternamn; hälften påminde om amerikanska namn och den resterande hälften påminde om arabiska namn.²⁶ Studiens resultat visar att individer med arabiska namn var tvungna att skicka ut fler jobbansökningar än personer med amerikanska namn. "Araberna" fick skicka ut 2,79 gånger mer ansökningar för att få ett jobb än "amerikanerna." Författarna menar att detta visar på att det finns en anställningsbias mot personer med arabiska namn i USA.²⁷

Pedagogen Jaroslaw Jagiela och pedagogen och sociologen Dorota Gebús, skriver i artikeln *What's In a Name? Name Giving, Identity and Script Formation*, att efter andra världskriget i Polen så fanns det en vitrysk ortodox minoritet i landet som blev tvungna att byta namn (både för- och efternamn) så att de passade in med den polska majoriteten. Konsekvenserna av att ha ett polskt namn, menade författarna, ledde till identitetsstörningar då man till exempel med det nya namnet betraktade sig själv som en individ utan specifika egenskaper vad gäller klädval, tänkande, beteende, känslor och uppförande. Med andra ord ledde namnbytet till avindividualisering. Individerna förlorade sin personliga identitet, vilken ersattes av en social identitet, tillhörande majoritetssamhället. Nu kände sig individerna inte unika utan istället som en i mängden. På detta sätt marginaliserades vitryssarna i Polen som en etnisk social grupp

---

²³ Gerhards & Hans, 2009, a.a. s. 1102-1103.

²⁴ Gerhards & Hans, 2009, a.a. s. 1104.

²⁵ Widner, Daniel & Chicoine, Stephen, "It's all in the name: Employment discrimination against Arab Americans", i *Sociological Forum*, [Vol. 26, No. 4, December 2011], Oxford, UK: Blackwell Publishing Ltd, 2011, s. 806.

²⁶ Widner & Chicoine, 2011, a.a. s. 807.

²⁷ Widner & Chicoine, 2011, a.a. s. 815.

utan egna rättigheter. De skulle inte förknippas med sin vitryska etniska minoritet av det polska samhället eftersom minoritetsgruppen sågs som ett hot just mot det polska samhället.²⁸

Pedagogen Assem Aksholokovas artikel *Proper name as a clue symbol of identity*, handlar om att användandet av kazakstanska namn på ”rätt” (proper) sätt är viktigt för identifieringen av personer. Hon skriver att ifall ett namn uttalas fel eller stavas fel, kan det betraktas som en förvrängning av ens identitet och av en individs personlighet. Bevarandet och återuppbyggandet av historiska kazakstanska namn som tagits över av ryssar, fastställandet av enhetliga regler för att överföra kazakstanska rätta namn, visar, menar Aksholokova, på växandet av etnisk medvetenhet hos det kazakstanska folket i formandet av värderingar och i förståelsen för sina identiteter. Detta medför att moderna kazakstaner nu när de namnger sina barn, lägger till ändelser på för- och efternamnen som visar att det handlar om kazakstanska och inte ryska namn.²⁹

Psykologerna Barbara Peterson, AnnMarie Gunn, Alejandro Brice och Kathleen Alley har studerat namn och identitet i klassrummen. I artikeln *Exploring names and identity through multicultural literature in K-8 classrooms*, skriver de att studenter som har utländsk bakgrund kombinerat med utländska förnamn kan bli föremål för kulturella konflikter i klassrummen. Forskarna hänvisar till att elevernas okända namn i form av uttal och stavning kan exkludera och stereotypifiera dem i klassrummet och bli en viktig faktor både för deras identitet och för deras inställning till skolan. Den exkludering författarna tar upp handlar om verbalmobbning på grund av förnamn. För att barn inte ska känna sig avvikande bör lärare lära sig om olika utländska namn samt ge barnen i klassrummen möjlighet att möta multikulturell litteratur som bekräftar de utländska barnens identitet, för att dessa barns tidiga barndomsupplevelser av namnet skall fortsätta vara lika positiva under hela deras skolgång.³⁰

---

²⁸ Jagiela, Jaroslaw & Gebús, Dorota, ”What’s In a Name? Name Giving, Identity, and Script Formation”, i *Transactional Analysis Journal* [Vol. 45(3)], Berkeley, California: SAGE, 2015, s. 220.

²⁹ Aksholokova, Assem, ”Proper name as a clue symbol of Identity”, i *Procedia - Social and Behavioral Science* 112 [International Conference on Education & Psychology 2013, ICEEPSY 2013], Kazakhstan: Elsevier, 2014, s. 465-471.

³⁰ Peterson, Barbara & Gunn, AnnMarie & Brice, Alejandro & Alley, Kathleen, ”Exploring Names and Identity Through Multicultural Literature in K-8 Classrooms”, i *Multicultural Perspectives* [17:1], Philadelphia: Routledge, 2015, s. 39-40.

3. TEORETISKA ORIENTERINGSPUNKTER

I detta kapitel diskuteras sociologiska samt socialpsykologiska begrepp och teorier om identitet, namn som identitetsmarkör, stigma och passering samt kopplingen mellan postmodernitet och identitet. Även en del andra discipliners syn på området diskuteras.

3.1 Begreppet identitet

Identitet är ett svårdefinierat begrepp. Sociologen Richard Jenkins skriver i boken *Social identity* att identitet inte är något som är, utan måste förstås som en process av "varat" och "blivandet." Jenkins förklarar: "One's identity - one's identities, indeed, for who we are is always multi-dimensional, singular and plural - is never a final or settled matter."³¹ Identitet är således, enligt Jenkins, ett begrepp som talar om vem man är, vem man känner sig lik och olik med samt hur man själv och andra uppfattar en själv. Identiteter påverkas av kön, klass, etnicitet, sexualitet samt tiden och platsen individer lever i. Identitet är vidare inte något fast, utan något som formas av det samhälle individer lever i. Socialpsykologerna Judith Martin och Thomas Nakayama menar i boken *Intercultural Communication in Contexts*, att även om identitet utgör konceptet för vem vi är, så kan identiteters karakteristika förstås på olika sätt beroende på vilket perspektiv man antar. Det socialpsykologiska perspektivet pekar på att identiteter delvis skapas individuellt men också delvis genom relationer till gruppmedlemmar. Det kommunikativa perspektivet tar fokus på att identiteter skapas genom kommunikation med andra och det så kallade kritiska perspektivet handlar om att förstå identitetsutformandet inom den historiska, ekonomiska och politiska diskurskontexten.³² I den här uppsatsen riktas fokus på det socialpsykologiska perspektivet.

Sociologerna Anders Lange och Charles Westin skriver i boken *Etnisk diskriminering och social identitet - En rapport från diskrimineringsutredningen*, att när forskare diskuterar identitet, delar de in identiteten i hur individen uppfattar sig själv, dvs. den självdefinierade identiteten och den alter-definierade identiteten.³³ Den självdefinierade identiteten är den bild som individen själv har skapat, dvs. en bild av hur individen ser på sig själv och en bild som han/hon känner samhörighet med. Denna identitet påverkar hur andra och omgivningen ser på honom/henne, dvs. den alter-definierade identiteten. Lange och Westin menar att den alter-

---

³¹ Jenkins, Richard, "Social identity", New York: Routledge, 2008, s. 17.

³² Martin, Judith N & Nakayama, Thomas K, "Intercultural Communication in Contexts", Mayfield: Mountain View, CA, 2000, s. 111-116.

³³ Lange, Anders & Westin, Charles, "Etnisk diskriminering och social identitet - En rapport från diskrimineringsutredningen", Helsingborg: Schmidts Boktryckeri AB, 1981, s. 205.

definierade identiteten minskar ju mindre makt den grupp individen tillhör har, eftersom det då sker avvikelser från den egna individuella självuppfattningen.³⁴ Tillskrivningen av en invandraridentitet på grund av ett icke svensklingande förnamn är ett exempel på ett tillstånd som kan medföra att dessa två identiteter krockar.

3.2 Namn som en viktig identitetsmarkör

Sociologen Norbert Elias skriver i boken *The society of individuals* att namn är en symbol för varje individs unikheter och kan ses som ett visitkort, då det ger ett svar på vem individen är i sina egna ögon. Vidare indikerar namn också, enligt Elias, vem individen är i andras ögon.³⁵ Detta visar, menar jag, återigen på att det finns en koppling mellan namn, den självdefinierade identiteten och den alter-definierade identiteten.

Sociologen Jane Pilcher menar i artikeln *Names, bodies and identities* att namn är något som används dagligen. Till exempel menar hon att när man skriver en artikel så står ens namn på framsidan och identifierar en som författaren. Förnamnet identifierar personer och efternamnet är det som visar tillhörighet till familjen.³⁶

Namn har, enligt Aldrin, med associationer att göra. När individer hör ett namn kan de associera kring vilket kön namnbäraren har, ålder, vilken kultur individen härstammar från samt kring individens personlighet och sociala status. När individer med samma förnamn har samma karakteristikum blir detta förknippat med förnamnet, dvs. det skapas en "namnbild".³⁷ Namnet blir på detta sätt ett attribut som både påverkar namnbäraren och hans/hennes omgivning.³⁸

Sociologerna Rosalind Edwards och Chamion Caballero menar i artikeln *What's in a name? An exploration of the significance of personal naming of 'mixed' children for parents from different racial, ethnic and faith backgrounds*, att namngivning är en ritual och att namngivningsritualer finns i de flesta religioner och att även myndigheter erbjuder

---

³⁴ Lange & Westin, 1981, a.a. s. 205.

³⁵ Elias, Norbert, *"The society of individuals"*, UK: Oxford, Basil Blackwell, 1991, s. 184.

³⁶ Pilcher, Jane, "Names, Bodies and Identities", i *Sociology*, Leicester, University of Leicester, UK: Sagepub Journals, 2016, s. 1-2.

³⁷ Aldrin, 2011, a.a. s. 137.

³⁸ Ibid, s. 137.

namnцерemonier.³⁹ Enligt antropologen Claude Lévi-Strauss i boken *The savage mind* handlar namn om att klassificera och därigenom att tilldela en position åt namnbäraren. Regler och ritualer vid namngivning blir därför ett samhälles karakteristika.⁴⁰

Sociologerna Peter L. Berger och Thomas Luckmann skriver i boken *The social construction of reality. A treatise in the sociology of knowledge*, att vi människor inte är födda medlemmar av samhället utan att vi föds med en mottaglighet gentemot det samhälleliga (sociality). Det är denna mottaglighet som gör oss till medlemmar av ett visst samhälle.⁴¹ Individer socialiseras in i samhället och får sin sociala identitet genom två processer, den primära och den sekundära socialisationen.

Den primära socialisationen utgörs av barnets första värld som internaliseras genom föräldrarnas värld. En familjs namngivning av sitt/sina barn är en av de handlingar, tolkar jag, som gör att det namn barnet får, införlivas som en del av barnets personlighet. Namnet är således godtagbart både i föräldrarnas och i barnets/barnens tillvaro. Den primära socialisationen är enligt författarna den mest betydelsefulla och viktiga för människor. Individer föds in i en objektiv social struktur där ett möte med signifikanta andra (familjen och andra nära) fastlägger individens socialisation. I detta stadium blir för individer signifikanta andras meningar och definitioner den enda objektiva verkligheten. Genom en internalisering, där individer gör de signifikanta andras roller och attityder till sina egna, blir individer medvetna om vilka de är. Här sker skapandet av vardagslivet och av en samhällsmedlem, genom att individer lär sig olika normer och regler i hemmet som blir viktiga för resten av livet. Det förhållningssätt, de beteenden och åsikter med mera som individer lär sig under den primära socialisationen, blir ofta svåra att ändra på senare i livet. De signifikanta andra skapar individens subjektiva verkligheter fram tills dess att de generaliserade andra, i den sekundära socialisationen, har blivit etablerade i individens medvetande. I den sekundära socialisationen är det olika aktörer som t.ex. skolor, arbetsgivare osv. som etableras i individens medvetande.⁴² Den sekundära socialisationen sker således genom att nya sektorer av livet införs i tillvaron.⁴³

---

³⁹ Edwards, Rosalind & Caballero, Chamion, "What's in a name? An exploration of the significance of personal naming of 'mixed' children for parents from different racial, ethnic and faith backgrounds", i *The Sociological Review*, 56:1, Oxford, UK: Blackwell Publishing, 2008, s. 40.

⁴⁰ Lévi-Strauss, Claude, "*The savage mind*", Chicago: Univ. of Chicago Press, 1966, s. 206-208.

⁴¹ Berger, Peter L & Luckmann, Thomas, "*The social construction of reality. A treatise in the sociology of knowledge*", Great Britain: Penguin University Books, 1966, s. 149.

⁴² Berger & Luckmann, 1966, a.a. s. 149-157.

⁴³ Berger & Luckmann, 1966, a.a. s. 150.

Därför kan den sekundära socialisationen ses som en internalisering av institutionella eller institutionsbaserade subvärldar. Enligt Berger och Luckmann genomgår inte alla samma sekundära socialisation utan den är beroende av vilken livsväg individer väljer. Alla individer lär sig således inte att ta samma roller eller vägar i livet.⁴⁴ Socialisationen är slutligen aldrig total utan fortsätter livet ut.⁴⁵ De förnamn som barn får genom föräldrars namngivning i den primära socialisationen, tolkar jag som, något som individer bär med sig in i den sekundära socialisationen. Från spädbarnstiden hör barnet förnamnet ständigt och namnet blir på så sätt en del av barnets identitet. I den sekundära socialisationen agerar flera andra aktörer, vilka kan anta bifallande eller stigmatiserande förhållningsätt gentemot förnamnen och individerna som bär namnen.

Förnamn handlar inte enbart om att erkänna existensen av mänskliga varelser utan det ger också individer möjlighet att existera som sociala varelser. Berger skriver i boken *Invitation to Sociology*, följande: "Society gives us names to shield us from nothingness".⁴⁶ Förnamnet tillerkänner vidare individer identitet och ger tillhörighet, enligt sociologen Denis-Constant Martin.⁴⁷

Psykologen Gordon Williard Allport skriver i boken *Pattern and Growth in Personality*, följande: "The most important anchorage to pure self-identity throughout life remains our own name."⁴⁸ Vad Allport menar är att förnamn symboliserar individens identitet eller med andra ord att individer talar om sin identitet med hjälp av sitt förnamn. Den ryska språkforskaren G. B Madiyeva tillägger i boken *Proper name and identity. Language and identity*, att förnamn uppfattas reflektera personliga kvaliteter och karaktärer, väcker vissa föreställningar och ger möjlighet att bekräfta existens, att skilja individer från varandra men ger även möjlighet att få individer att bli medlemmar av ett samhälle.⁴⁹ Forskaren i nordiska språk, Staffan Nyström, menar i boken *Namn - en spegel av samhället förr och nu*, att förnamn vidare uttrycker ett meddelande, ett intryck, en önskan, en ambition, en

---

⁴⁴ Berger & Luckmann, 1966, a.a. s. 157-165.

⁴⁵ Berger & Luckmann, 1966, a.a. s. 157.

⁴⁶ Berger, Peter, "Invitation to Sociology", New York: Anchor Books, 1963, s. 148.

⁴⁷ Martin, Denis-Constant, "The Burden of the Name: Classifications and Constructions of Identity. The Case of 'Coloureds' in Cape Town (South Africa)", i *Center for International Research and Studies (CERI)* [Sciences-Po], France, 2000, s. 100-101.

⁴⁸ Allport, G.W., "Pattern and Growth in Personality", New York: Holt, Rinehart and Winston, 1961, s. 117.

⁴⁹ Madiyeva, G.B., "Proper name and identity. Language and identity", Almaty: Kazakh University, 2006, s. 54.

känslöyttring, en maktens utövning eller något annat som speglas i namnen.⁵⁰ Sociologerna Edwards och Caballero skriver följande:

"The personal names that parents (and others involved) give their children represent a moment in time, at the start of a child's life. They symbolize parents' hopes and aspirations for who their children are and will be, to whom and what they are connected, as well sometimes as what they hope will be left aside."⁵¹

Att tilldelas ett förnamn kan ses som begynnelsen av en persons biografi. Genom att tilldelas ett namn så föds ens identitet men det är även ett tecken på vad Jagiela och Gebús kallar för individens livsskript, dvs. ett manuskript för hur individer tänker och handlar. Ett namn är grunden för ens identitet och har betydelse för vad vi tänker om oss själva samt vad omgivningen tänker om oss.⁵² Psykologen Eric Berne skriver i boken *What do you say after you say hello? The psychology of human destiny*, följande:

"There is no doubt that in many cases given names, short names, and nicknames, or whatever praenomen is bestowed or inflicted on the innocent newborn, is a clear indication of where his parents want him to go."⁵³

I artikeln *Name narratives: A tool for examining and cultivating identity*, skriver forskarna inom juridik, Margaret E Montoya, Irene Morris Vasquez och Diana Martínez att förnamn är personliga men samtidigt också kontextualiserade av familjen, av familjens historia och dess kulturella miljö. Förnamn kan antyda eller dölja sociala omständigheter som diskriminering (rasism), etnicitet, klass, kön, anor, eller geografisk härkomst.⁵⁴ Förnamn kan också ha olika djup betydelse i olika kulturer. Etnologen och antropologen Jan-Åke Alvarsson, som i artikeln *Vad var det jag hette? Indianskt namnskick reflekterat i weenhayek-folkets kultur*, undersökt indianskt namnskick, menar att namn i indiankulturerna ses som något oskiljaktigt från personen och något "entirely magic" samt att "namnet föds och dör med personen."⁵⁵

---

⁵⁰ Nyström, 2010, a.a. s. 7.

⁵¹ Edwards & Caballero, 2008, a.a. s. 56.

⁵² Jagiela & Gebús, 2015, a.a. s. 217 & 219.

⁵³ Berne, Eric, *"What do you say after you say hello? The psychology of human destiny"*, New York, NY: Grove Press, 1972, s. 78.

⁵⁴ Montoya, Margaret E & Vasquez, Irene Morris & Martínez, Diana V, "Name narratives: A tool for examining and cultivating identity", i *Chicana/o Latina/o Law Review* [No. 32], USA: University of California, 2014, s. 135.

⁵⁵ Alvarsson, Jan-Åke, "Vad var det jag hette? Indianskt namnskick reflekterat i weenhayek-folkets kultur", i Andersson, Thorsten & Brylla, Eva & Jacobson-Widding, Anita [red], *"Personnamn och social identitet"*, [Handlingar från ett Natur och Kultur-symposium i Sigtuna 19-22 september 1996, Konferens 42], Stockholm: Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien, 1996, s. 109.

Det är omöjligt att förutse hur barnet kommer att se på sitt förnamn när han/hon växer upp och vilken betydelse namnet kommer att ha för barnets anpassning till livet. Vissa namn bidrar enligt Jagiela och Gebús närmast till att bli ett psykologisk hot för individens mentala hälsa och sociala funktion i livet. Vissa förnamn är så vanliga att de tar ifrån individen känslan av unikheter. Andra förnamn är så sällsynta att de gör dess bärare till föremål för misstänksamhet. Vissa namn gör det svårt att känna igen ens kön. Långa namn gör att andra använder förkortningar, vilka ibland kan ses som förolämpande.⁵⁶

Enligt Hagström är förnamn och identitet nära sammankopplade. Identitet i detta sammanhang handlar om vem man är samt om en tillhörighet eller position som andra ger oss, dvs. som förälder, grek m.m.⁵⁷ När föräldrar väljer namn till sitt/sina barn handlar det inte bara om vad barnet ska heta utan även om tillhörighet och vem barnet är och vad barnet ska bli, tillägger Hagström.⁵⁸ Till exempel kan föräldrar med utländsk bakgrund välja att ge sitt barn ett namn som visar på familjens nationella och kulturella bakgrund och ett namn som de anser skiljer sig positivt i mängden. Å andra sidan kan de välja att ge barnet ett namn som de anser underlättar för olika situationer i det land man bor, då det är vanligt att personer med utländska namn känner sig diskriminerade, exempelvis då de söker jobb.⁵⁹

Språkforskaren Eva Brylla menar i artikeln *Johannes, Lillienstedt och Mohammed. Mångkultur i det svenska namnbeståndet*, att från slutet på 1960-talet, då den största arbetskraftsinvandringen till Sverige skedde och framåt, har förnamn som Ali, Mohammed, Fatima, Dragan, Jadwiga och Zoran blivit allt vanligare.⁶⁰ Attityder och identitet är också, menar Brylla, i hög grad förknippade med förnamn. Vissa namn är mer invandrarnamn eller mer utländska än andra. Förnamn som passar in i den svenska språkmelodin och som uttalas som det stavas samt som inte förknippas med främmande seder och traditioner (som t.ex. den muslimska världen) står högre upp i namnhierarkin. Dessa typer av attityder till förnamn kan få konsekvenser för hur människor behandlas av det omgivande samhället.⁶¹

---

⁵⁶ Jagiela & Gebús, 2015, a.a. s. 218.

⁵⁷ Hagström, 2006, a.a. s. 18.

⁵⁸ Hagström, 2006, a.a. s. 101.

⁵⁹ Hagström, 2006, a.a. s. 128-133.

⁶⁰ Brylla, Eva, "Johannes, Lillienstedt och Mohammed. Mångkultur i det svenska namnbeståndet", i *"Namn i flerspråkiga och mångkulturella miljöer"*, red. Edlund, Lars-Erik & Haugen, Susanne, [Handlingar från NORNA:s 36:e symposium i Umeå 16-18 november 2006] [NORNA-RAPPORTER 83], Umeå: Umeå universitet, 2009, s. 139.

⁶¹ Brylla, 2009, a.a. s. 143-144.

3.3 Stigma och passering

Sociologen Erving Goffman myntade begreppet ”Stigma” och i sin bok med samma namn förklarar han begreppet som att om en person avviker negativt från samhällets normer, betecknas hans/hennes egenhet som en avvikelse. Han/hon ses enligt Goffman som någon som inte är kapabel till att vinna fullt socialt erkännande. Personen har ett stigma, dvs. en egenskap som är djupt misskrediterande (discreditable).⁶²

Goffman förklarar vidare att det finns tre typer av stigma: fläckar på den personliga karaktären (till exempel bristande hederlighet eller onaturlig lidelse), kroppsliga missbildningar samt tribala stambetingade stigmat (omfattande nation, religion och ras). Goffman menar att det sistnämnda stigmat kan förmedlas från generation till generation och i lika mån drabba alla medlemmar i familjen.⁶³ Förnamn, menar jag, kan ses som något som människor förmedlar vidare i generationer. Enligt Goffman är stigma olika mycket synliga. Han talar om två situationer, den misskrediterade och den misskreditabla situationen. I den misskrediterade situationen vet individer att deras stigma är synligt för andra och i den misskreditabla situationen tar individer för givet att deras omgivning varken vet eller omedelbart kan se deras stigma. Enligt Goffman kan en stigmatiserad individ ha erfarenhet av bägge situationerna.⁶⁴ Den stigmatiserade försöker att utöva informationskontroll på sig själv, genom att inte avslöja sitt stigma, menar Goffman. Detta kallas för passering och hur lyckad passeringen blir beror på stigmats art och grad.⁶⁵ Goffman påpekar också att den stigmatiserade lever ett annorlunda liv än de så kallade normala eftersom skammen och osäkerheten alltid ligger på lur. Han/hon måste alltid vara på sin vakt. Detta kan leda till att den stigmatiserade har lätt för att skaffa en negativ bild av sig själv, att hans/hennes psykologiska integritet hotas och att individen därigenom blir osäker på hur normala kan identifiera och bete sig mot honom/henne. En person med ett stigma kan också känna att kontakten med normala gör att han/hon utsätter sitt privatliv för intrång.⁶⁶

Applicerat på individer med icke svenskklingande förnamn i Sverige kan man säga att det icke svenskklingande förnamnet är en av indikatorerna som kan fungera som stigmasymbol (förutom språket, utseendet och beteendemönster).

---

⁶² Goffman, Erving, "Stigma", New Jersey: USA, Penguin Group, 1963, s. 14.

⁶³ Goffman, 1963, a.a. s. 11-14.

⁶⁴ Goffman, 1963, a.a. s. 57.

⁶⁵ Goffman, 1963, a.a. s. 92-113.

⁶⁶ Goffman, 1963, a.a. s. 151-155.

3.4 Det nutida/postmoderna samhällets krav

Enligt sociologen Anthony Giddens i boken *Modernitet och självidentitet – Självet och samhället i den senmoderna epoken*, utgör omvandlingen av självidentiteten och globaliseringen ”de två polerna i dialektiken mellan det lokala och det globala under högmodernitetens villkor.”⁶⁷ Med detta uttalande menar Giddens att det finns en koppling mellan modernitet och personlig identitet (självidentitet) oavsett om den också har att göra med olika mellanliggande förbindelser som till exempel specifika platser (till exempel att någon är invandrare i ett land) eller statliga organisationer (till exempel att det blivit lättare att byta namn). I det postmoderna samhället utsätts en individ för ett bombardemang av heterogena influenser i jakten på självförverkligande och i jakten på att hitta sin egen unikhhet. Dessa kan individen hantera på olika sätt:

*”Vissa människor bejaktar den kulturella mångfalden och använder olika influenser för att skapa en mångfasetterad identitet. [...] Andra människor känner sig splittrade och försöker på olika sätt - t.ex. genom att ansluta sig till traditionella värderingar eller bli konforma - undfly de känslor av ambivalens som utvecklas i senmoderna miljöer.”*⁶⁸

Att ha många valmöjligheter och inte få några riktlinjer, kan leda till ångest. Giddens menar dock i motsats till andra modernitetsforskare att kopplingen mellan modernitet och personlig identitet inte har att göra med en större ångest idag jämfört med tidigare epoker. Det som istället är speciellt utmärkande, enligt Giddens, är att modernitetens reflexivitet ”sträcker sig ända in i självets kärna”, dvs. att självet blir ett reflexivt projekt.⁶⁹ Individen skapar och ser på sig själv utifrån, menar Giddens.

4. METOD

Jag har i denna uppsats använt mig av kvalitativ metod eftersom denna metod bäst passar in på mitt syfte och mina frågeställningar. Det insamlade empiriska materialet består av totalt nio djupintervjuer och fem nedskrivna berättelser av personer i åldrarna 21-58.

---

⁶⁷ Giddens, Anthony, *”Modernitet och självidentitet – Självet och samhället i den senmoderna epoken”*, [översättning: Sten Andersson], Göteborg: Daidalos, 1997, s. 44.

⁶⁸ Johansson, Thomas, *”Socialpsykologi. Moderna teorier och perspektiv”*, Lund: Studentlitteratur, 1999, s. 116 om Giddens teori.

⁶⁹ Giddens, 1997, a.a. s. 45.

4.1 Djupintervjuer

Totalt nio personer med förnamn som inte är svenskklingande har intervjuats under perioden 1 mars till 4 april. Fem intervjupersoner är i åldern 21-30 och fyra är över 30 år. Alla utom en intervju genomfördes på svenska. En intervju genomfördes på engelska eftersom intervjupersonen kände sig mer bekväm med detta språk. Jag har valt att ange citaten från denna intervju på engelska eftersom jag tror att en översättning hade tagit bort den personliga särprägel. Intervjupersonerna kommer ursprungligen från före detta Jugoslavien (Serbien, Bosnien), Turkiet (Kurdistan), Vietnam, Grekland, Polen och Colombia.

Intervjumetoden jag har använt mig av i denna uppsats är djupintervju eller som det också kallas "en mot en" metoden, där intervjuaren och intervjupersonen har möjlighet att diskutera ett specifikt ämne på djupet.⁷⁰ Denna metod har givit möjlighet för intervjupersonerna att utveckla sina tankar kring sina förnamn och återge specifika situationer de erfarit.

När jag intervjuade utgick jag från en tematisk intervjuguide, med teman och underfrågor. Jag ville inte ha standardiserade intervjuer och frågor eftersom jag inte trodde att den typen av intervjuer skulle kunna motivera intervjupersonerna att dela med sig av sina tankar och sina perspektiv.⁷¹ De teman jag hade med i intervjuguiden var mina frågeställningar samt teman som forskare belyst i undersökningar om namn och identitet.⁷² Intervjuguiden har fungerat som minneshjälp för mig som intervjuare under intervjutillfället samt som en checklista, då jag kunnat avläsa vilka frågor/teman som jag tagit upp och den har bidragit till att jag haft fokus på mina frågeställningar.

4.2 Nedskrivna berättelser

Jag använde mig också av nedskrivna berättelser eftersom jag anser att berättelser som självrapportering är ett bra sätt för att samla in värdefull information om individers perspektiv på sin egen tillvaro. Anledningen till att jag valde att använda mig av två disparata material, intervjuer och nedskrivna berättelser, är att människors berättelserepertoarer lockas fram på olika sätt beroende på om de intervjuas eller om de ombeds att skriva. I nedskrivna berättelser kan också skribenterna själva avgöra hur mycket de vill skriva och de kan också ta paus och hinna reflektera över vad det är de vill lyfta fram. Skribenter får med andra ord möjlighet att

⁷⁰ Hennink, Monique & Hutter, Inger & Bailey, Ajay, "*Qualitative research methods*", London: SAGE Publications, 2012, s. 109-110.

⁷¹ Trost, Jan, "*Kvalitativa intervjuer*", Lund: Studentlitteratur, 2010, s. 119.

⁷² Se intervjuguide bilaga 1.

både överväga och formulera vilken bild av sig själva de vill presentera. Det är detta som kallas för ”penntuggareffekten.”⁷³

Jag samlade in berättelserna via en uppmaning till några personer med icke svenskklingande förnamn som jag känner på det sociala forumet Facebook. Dessa personer har sedan spridit min uppmaning vidare till sina bekanta. Berättelserna utgick från samma teman som jag använde mig av i djupintervjuerna.

Totalt har jag under mars månad fått in fem berättelser. De som skickat sina berättelser till mig har ursprung i länderna: Kroatien, Etiopien, Serbien och Bosnien. Fyra av dem är i åldern 21-30 och en är över 30 år. Jag har inte kunnat påverka längden på texterna även om jag i min uppmaning till dem påpekat att de gärna skulle skriva utförligt. Några berättelser är därför kortare medan andra är längre. Dock upplever jag att samtliga teman har diskuterats i berättelserna och att jag fått ut det jag velat för mitt analysarbete. Berättelserna är på totalt 11 A4-sidor.

4.3 Urval, representativitet och tillförlitlighet

Anledningen till att jag valt personer i olika åldrar och med ursprung i olika länder har varit att jag velat ha en bredd i informantunderlaget för att kunna få in ett så varierat material som möjligt. Totalt 9 av 14 informanter kom till Sverige som barn, dvs. de var högst nio år gamla vid ankomsten till Sverige. Fyra av totalt 14 informanter är födda i Sverige. En informant har bott i Sverige i snart sju år. En annan informant har en förälder som är svensk och de övriga 13 informanterna har båda föräldrar med utländsk bakgrund. I tabell 1 nedan presenteras informanterna.

---

⁷³ Bohman, Stefan, *”Skillnader mellan intervju och självbiografi”*, Stockholm: City Univ. Press, 1997, s. 261.

Tabell 1: Presentation av informanterna

Intervjupersonerna

Admir är en man med ursprung i Bosnien. Han kom till Sverige som liten.

Azzad är en man med ursprung i Kurdistan, Turkiet. Han är född i Sverige.

Camilo är en man med ursprung i Colombia. Han har bott sex år i Sverige.

Dragan är en man med ursprung i Serbien. Han kom till Sverige som ettåring.

Litza är en kvinna med ursprung i Grekland. Hon kom till Sverige som nioåring.

Nam är en man med ursprung i Vietnam. Han kom till Sverige som nioåring.

Martin (Marcin) är en man med ursprung i Polen. Han är född i Sverige.

Miro är en man med ursprung i ett blandäktenskap, där en av hans föräldrar har svensk bakgrund och den andra har ursprung i Kurdistan, Turkiet. Han är född i Sverige.

Zoran är en man med ursprung i Serbien. Han kom till Sverige som tvååring.

Textförfattarna

Britt (Biserka) är en kvinna med ursprung i Kroatien. Hon är född i Sverige.

Houda är en kvinna med ursprung i Etiopien. Hon kom till Sverige som sexåring.

Jovana är en kvinna med ursprung i Serbien. Hon kom till Sverige som tvååring.

Jelena är en kvinna med ursprung i Serbien. Hon kom till Sverige som åttaåring.

Safet är en man med ursprung i Bosnien. Han kom till Sverige som liten.

Intervjupersonerna och textförfattarna har valts ut via snöbollsmetoden. Snöbollsmetoden innebär att informanten tillfrågas, efter första träffen, om han/hon känner en annan person som skulle kunna tänka sig att dela med sig av sina uppfattningar och upplevelser kring de områden forskaren är intresserad av.⁷⁴ Urvalet jag gjort är givetvis inte representativt för hela den svenska populationen av personer med förnamn som inte är svenskklingande. Betydelsen i denna undersökning ligger istället i mitt försök att ge en djupare belysning av några individer med icke svenskklingande förnamn och deras uppfattningar om förnamnets betydelse för deras identitet och grupptillhörighet, utifrån deras berättelser.

När det gäller tillförlitlighet av mitt empiriska material har mitt mål inte varit att söka ”sanningar” utan att betrakta det insamlade materialet som informanternas versioner av deras syn på förnamn och deras tankar kring ett urval av händelser och upplevelser som handlar om namngivning, namnets betydelse för identitet och grupptillhörighet samt om eventuella planer

⁷⁴ Hennink & Hutter & Bailey, 2012, a.a. s. 100 och Trost, 2010, a.a. s. 141.

på namnbyte.⁷⁵ Tillsammans gav intervjuerna och berättelserna en mångfärgad mosaik som visar hur några individer med utländsk bakgrund ser på sina icke svensk klingande förnamn.

4.4 Intervjusituationen

Mina intervjupersoner har fått bestämma platsen för var intervjuerna skulle ske då intervjuer ska göras på platser där intervjupersonen känner sig trygg.⁷⁶ Några skedde hemma hos intervjupersonerna medan andra skedde på neutrala platser som stadsbibliotek. Ytterligare några intervjuer skedde hemma hos mig. En intervju skedde på ett café eftersom intervjupersonen ville detta. Caféet var tomt och det förekom inga störande moment.

Eftersom jag hela tiden var noggrann med att betona vikten av intervjupersonernas svar upplevde jag att det för mig var lätt att bli accepterad av dem jag intervjuade. Jag berättade också hur jag fick mitt förnamn och varför det inte stavas på typiskt serbiska, det vill säga "Danijel" istället för "Daniel." Jag försökte under intervjutillfällena att visa min lyhördhet genom att ställa följdfrågor och ge uppmuntrande ord i form av fraser som berätta mer, förklara hur du menar för jag vill verkligen förstå osv.⁷⁷

Det fanns ett stort intresse för att diskutera förnamn och jag kunde se att många av mina intervjupersoner tog tillfället i akt att berätta om sina egna liv, erfarenheter och åsikter i olika ämnen. Genom att de pratade om sina liv, blev de ofta medvetna om vad de själva kände och tänkte kring sitt förnamn. Jag upplevde att detta sågs som en positiv erfarenhet av dem jag intervjuade⁷⁸ samt att de pratade fritt och öppet om ämnet och kände sig bekväma under intervjutillfällena.

4.5 Dokumentationsstrategier

Intervjuerna tog ungefär 30 minuter per person att genomföra. Den längsta tog 46 minuter och den kortaste 20 minuter. Intervjuerna spelades in via ljudupptagare, då alla intervjupersoner godkände detta. Anledningen till att jag använde mig av ljudupptagare var att jag inte ville att mitt eventuella skrivande skulle bli ett störande moment under intervjun och för att jag ville fånga ordagranna citat.⁷⁹ Det transkriberade materialet uppgår till totalt 73 A4-sidor.

---

⁷⁵ Sjöblad, Christina, *"Min vandring dag för dag"*, Stockholm: Carlssons, 1997, s. 74.

⁷⁶ Repstad, Pål, *"Närhet och distans"*, Lund: Studentlitteratur, 1998, s. 173-177.

⁷⁷ Hennink & Hutter & Bailey, 2012, a.a. s. 120.

⁷⁸ Hennink & Hutter & Bailey, 2012, a.a. s. 74.

⁷⁹ Trost, 2010, a.a. s. 74.

4.6 Etiska riktlinjer

Det finns tre etiska riktlinjer en forskare rekommenderas följa vad gäller informanter. Dessa är samtycke, konfidentialitet (anonymitet) samt konsekvenser.⁸⁰

Jag informerade mina intervjupersoner och textförfattare om forskningens syfte, berättade att deltagandet var frivilligt och därefter fick informanterna själva avgöra om de ville delta i uppsatsen. Alla gav samtycke. Jag informerade också intervjupersonerna om att de kunde avbryta sin medverkan när de ville under intervjun.⁸¹

När det gäller att uppnå den forskningsetiska principen konfidentialitet så godkände alla mina informanter att jag kunde använda mig av deras riktiga förnamn i uppsatsen. De såg inte detta som ett problem. Jag fick godkännande av samtliga via mail eller sms. Anledningen till att jag ville använda mig av informanternas riktiga förnamn var att detta var en nödvändighet för att jag i uppsatsen skulle kunna redogöra för deras namns betydelse kopplat till hur de ser på sin identitet. Vidare berättade jag också för intervjupersonerna att alla ljudupptagningar skulle raderas när uppsatsen blir färdig och att bara jag och eventuellt min handledare skulle lyssna på dem under skrivprocessens gång.⁸²

Att fundera över konsekvenser av att olika personers utsagor kommer i skrift är den sista viktiga forskningsetiska principen. Jag har därför bett mina informanter att fundera över det faktum att citat ur deras intervjuuttalanden och deras nedskrivna berättelser skulle komma att publiceras i min uppsats och vad de kände inför detta. Samtliga menade att det för dem var intressant att andra personer kunde få läsa om deras erfarenheter och funderingar och många menade att deras berättelser (muntliga och nedskrivna) gav dem själva möjlighet att se hur olika saker i deras liv hängde ihop.

4.7 Tillvägagångssätt för att hitta litteratur

Jag har hittat litteratur som jag har använt mig av i denna uppsats via sökningar i Lunds universitets databaser, Libris, Lovisa, LUBsearch samt Google Scholar. När jag sökte efter litteratur letade jag efter nyckelorden; namn och identitet på svenska samt ordens engelska översättning, dvs. name and identity.

⁸⁰ Kvale, Steinar, *”Den kvalitativa forskningsintervjun”*, Lund: Studentlitteratur, 1997, s. 107.

⁸¹ Denscombe, Martyn, *”Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna”*, Lund: Studentlitteratur, 2009, s. 197.

⁸² Hennink & Hutter & Bailey, 2012, a.a. s. 63.

4.8 Analysarbetet – att plocka isär, att plocka fram och att plocka ihop

Det är inte utan anledning som sociologen Giddens kallar analysarbetet med kvalitativt material för ”practical consciousness.”⁸³ Vad Giddens vill säga med detta uttryck är att forskaren måste vara medveten om att analys, bearbetning och tolkning av kvalitativt datamaterial är avhängiga av den enskildes personliga inriktning. Då det inte finns några färdiga analysmodeller för kvalitativt material är det viktigt att redovisa hur det insamlade materialet har analyserats.

Bearbetningen och analysen av intervjuerna och berättelserna som samlats in till denna uppsats har skett i flera steg och det har tagit tid att tankemässigt arbeta mig in i materialet. För att kunna urskilja mönster i mitt material har jag läst både intervjumaterialet och berättelserna åtskilliga gånger.

Jag har sorterat mitt empiriska material, det vill säga intervjuerna och de nedskrivna berättelserna, efter teman i min intervjuguide, efter likheter och skillnader, efter individuella egenskaper och efter de frågeställningar som ställts i uppsatsen. Jag har också försökt att urskilja återkommande formuleringar och skapat teman där dessa formuleringar utgjort nyckelord. Analysarbetet har medfört att nya kategorier av rubriker har tillkommit under arbetets gång. Flera citat hamnade i samma kategorier i början men efter hand som jag läste materialet ytterligare några gånger, utkristalliserades det var citaten främst hörde hemma någonstans.

I både intervjuerna och de nedskrivna berättelserna har jag gjort en ytterst lätt bearbetning av språket, så som smärre rättning av språkliga grammatiska fel för att citaten ska bli läsliga. I övrigt har jag återgett tal- och skriftspråket och i det sammanhang det har sagts. Bilden av den intervjuade eller textförfattaren och deras självrepresentation har således inte blivit en annan till följd av min redigering.

---

⁸³ Giddens, Anthony, ”*Sociologi och kritisk introduktion*”, Stockholm: Liber Förlag, 1984, s. 375.

5. ANALYS - FÖRNAMN HAR BETYDELSE

Det talas mycket om byte av namn, oftast efternamn, för att passa in i det svenska samhället.⁸⁴ Den här uppsatsen bygger som nämnts tidigare på hur personer med utländsk bakgrund i Sverige, med icke svenskklängande förnamn, ser på sina förnamn ur ett identitetsperspektiv och utifrån grupptillhörighet. Indelningen i detta kapitel har gjorts utifrån de teman som finns i mina frågeställningar, dvs. utifrån personlig identitet, gruppidentitet och stigma.

5.1 Personlig identitet – Stolta över sina förnamn

Alla informanter berättar på mångfaldiga sätt att de är stolta över sina förnamn idag. Zoran, med serbiskt påbrå, berättar att han aldrig hade bytt sitt förnamn oavsett hur mycket pengar han hade erbjudits. Han säger att han tycker om sitt namn, trivs med det och upplever att det idag passar bra i det svenska samhället. Eftersom hans namn sedan 1960- och 70-talets arbetskraftsinvandring till Sverige blivit allt vanligare, bidrar det till att svenskar därför känner till namnet, menar han. Azzad, med kurdiskt påbrå, är också stolt över sitt förnamn eftersom namnet står för en större betydelse, nämligen frihet. Azzad förklarar:

”Mitt namn är en symbol för något. Mitt namn Azzad (betoning på z), betyder frihet på kurdiska. Jag vet inte om du känner till det men Kurdistan har varit i krig i över hundra år nu, med Turkiet och det är nästan ända sedan Osmanska riket delades upp, så fick inte Kurdistan då det lovade landet som man lovade utan alla folkgrupper fick sitt land inom Osmanska riket när man delade upp det, fast det var ju bara Frankrike och Grekland som var för, att Kurdistan skulle få sitt land och då fick man inte det. Turkiet vägrade ge oss landet och sedan dess har det varit krig. Det kurdiska folket och även turkiska folket är trötta på kriget och man vill bara att det ska bli en vapenvila och därav har jag fått mitt namn, frihet, Azzad.”

Enligt Azzad är det naturligt att en människa föds och dör med samma namn, som också etnologen och antropologen Alvarsson påpekar.⁸⁵ Individer ska inte ifrågasätta det förnamn som föräldrar givit en, menar Azzad. Han berättar:

”Jag menar det finns ju en tanke bakom varför man valt just detta namn, varför mina föräldrar var så positiva till namnet och egentligen är det inte min uppgift att ifrågasätta det egentligen, utan jag är mina föräldrars barn och det är deras uppgift att ge mig ett namn. Jag kan inte, jag kan inte ge mig själv ett namn utan det är deras uppgift och det är bara att acceptera det, försöka förstå, men jag tycker också att det är viktigt att en förälder väljer ett namn som tilltalar och passar.”

⁸⁴ Svenska Dagbladet, 2006-06-03 ”Högre lön med svenskt namn”, http://www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_324340.svd

⁸⁵ Alvarsson, 1996, a.a. s. 109.

Litza, med grekiskt påbrå, berättar att även hon bara har positiva tankar kring sitt förnamn. Hon säger: *"Litza, ja det är jag helt enkelt. Vad ska jag säga, positiv, ung kvinna. [...] Jag känner mig bekväm med det och jag kan inte tänka mig att heta något annat."* Dragan, med serbiskt påbrå, berättar att han är *"helnöjd"* med sitt namn. Han säger att han både är stolt över namnet och sitt ursprung. Safet, som härstammar från Bosnien, tycker likadant och säger att det inte finns någon anledning att skämmas över sitt namn eller sin bakgrund. Han berättar att hans namn är ett gammalt förnamn som inte är så populärt att ge unga bosniska killar idag men att han tycker om det. Jelena, med serbiskt påbrå, tycker att hennes namn är *"fint."* Jovana, med serbiskt påbrå och Admir, med bosniskt påbrå, berättar att de *"älskar"* sina namn. Jovana berättar också att hon ofta får komplimanger för sitt namn, som av andra ses som fint. Men mest älskar Jovana sitt namn för att det har en viktig betydelse för hennes familj, då namnet funnits inom familjen i generationer. Houda, med etiopiskt påbrå och Camilo, med colombianskt påbrå, förmedlar att de *"gillar"* sina namn. Houda gillar sitt förnamn eftersom förnamnet är som hon själv uttrycker det *"så mycket mer än bara ett namn."* Det är något som hon *"är."* Houdas uttalande visar på det som sociologen Berger framhåller, nämligen att förnamn erkänner individers existens som mänskliga varelser men ger också individer möjlighet att existera som sociala varelser.⁸⁶ Houdas namn genererar att hon blir "någon" i samhället. Miro, med kurdiskt påbrå, tycker om sitt förnamn och berättar att han vill att hans namn ska leva vidare till exempel genom att hans förstfödda son kanske får bära hans namn vidare. Nam, med vietnamesiskt påbrå, menar att han tycker om sitt namn men att han inte riktigt har funderat på anledningen bakom varför han tycker om namnet.

5.1.1 Förnamnets betydelse för livshistorier, personliga kvaliteter och karaktärer

Av mina informanternas uttalanden, intervjuer och nedskrivna berättelser, går att urskilja att samtliga informanter har en speciell relation till sina förnamn. De menar att deras personligheter i hög grad passar med förnamnen men också att förnamnen visar på deras livshistorier, historier om hur namnen valdes av familj och släkt samt förklaringar om vad namnen betyder.

Psykologen Allport menar att förnamn symboliserar individers identitet eller med andra ord att individer talar om sin identitet med hjälp av sitt förnamn.⁸⁷ Den personliga identiteten inrymmer många olika identiteter; både självdefinierade och alter-definierade identiteter som

---

⁸⁶ Berger, 1963, a.a. s. 148.

⁸⁷ Allport, 1961, a.a. s. 117.

sociologerna Lange och Westin kallar det för,⁸⁸ liksom personligheter, karaktärer, moraliska åsikter m.m. De flesta informanter berättar att deras förnamn är förknippade med dem som individer, dvs. med deras personliga identitet, eftersom förnamnen är kopplade till vilka de är ”*innerst inne*”, som de serbiska manliga informanterna menar, och till deras livshistoria. Deras förhållningsätt till förnamnen visar det som sociologen Elias pekar på, nämligen att namnen är symboler för varje individs unikheter, dvs. symboler som indikerar både vem individen är i sina och i andras ögon.⁸⁹ De flesta informanter menar att deras förnamn är en del av dem, något som de blivit vana vid att kallas hela sitt liv. Namn förklarar:

”Varje gång jag hör mitt namn, det är som jag reagerar hela tiden. Jag identifierar mig med mitt namn [...] alltså man känner sig att man är det namnet liksom. Jag tänkte om jag skulle byta namn nu så hade det känts konstigt nu ett tag i alla fall, att vänja sig vid det nya namnet, efter alla dessa år som man blivit kallad för det andra.”

Admir berättar att han kopplar sitt namn till ”*självupplevda situationer och erfarenheter*” som fört honom dit han är idag. Även för Dragan är hans förnamn en ”*viktig del*” av honom själv. Dragan säger: ”*Det är en del av, en bit av mig.*” Miro menar att namn är betydelsefullt för individer eftersom namn påverkar oss genom livet. Houada menar att om en person trivs med sitt namn, blir namnet en del av dennes identitet och inte enbart något som personen heter.

Etnologen Hagström menar att i namn ryms föreställningar om personen som bär namnet och vem personen är, hur han eller hon relaterar till omgivningen eller livet, samt hur han/hon tycker, tänker och agerar.⁹⁰ Några informanter menar att deras förnamn är kopplade till personligheten (karaktären) medan andra inte ser den kopplingen. För Azzad, till exempel, är namnet en del av hans personlighet. Han menar att hans förnamn, som betyder frihet, beskriver hans personlighet i hög grad då han försöker vara så god som han bara kan. Trots att Azzad bara har ett förnamn så har han även ett inofficiellt individualiserat förnamn som bara hans mamma får tilltala honom med. Namnet är religiöst, efter profeten Mohammed. Azzad förklarar:

---

⁸⁸ Lange & Westin, 1981, a.a. s. 5.

⁸⁹ Elias, 1991, a.a. s. 184.

⁹⁰ Hagström, 2006, a.a. s. 12-13.

”När hon (mamman) försöker säga något viktigt, så säger hon bägge namnen (Mohammed Azzad) och då förstår man att man måste lyssna. [...] Mina bröder har också det namnet, Mohammed och det är ett namn som har gått i familjen och det går, idag har de flesta religiösa familjer med muslimsk bakgrund det och det har jag sagt till dig, det är namngivet efter vår profet, så... Jag har det inte som andranamn utan egentligen som förstanamn men det är bara min mor som får tilltala mig med det namnet, så det är inget officiellt namn men det är ett namn som hela min familj och många i släkten har haft. [...] Så det är, jag skulle vilja säga att det är Mohammed som är vårt släktnamn. [...] [Alla familjer] har exakt det namnet för att det är ju, profeten kan inte byta namn utan det är taget efter honom, för att visa, om man säger Mohammed Azzad till någon, så förstår man direkt att man är muslim. Det är en självklarhet, så det är ju där namnet är taget ifrån.”

Att Azzads namn ibland betonas med ytterligare ett namn, i detta fall med tilltalsnamnet Mohammed, skulle enligt psykologen Berne kunna tolkas som att tillägget av ytterligare ett namn, kan ses som en betoning på hur föräldrarna vill att barnet ska bete sig.⁹¹ I Azzads fall handlar det om att förnamnet Mohammed blir en signal om att informationen som kommuniceras avser något viktigt, något som Azzad bör vara särskilt lyhörd för.

Enligt språkforskaren Madiyeva reflekterar förnamn personliga kvaliteter och karaktärer.⁹² Jelena berättar att hennes förnamn speglar hennes personlighet, hennes karaktär. Enligt henne är de flesta *”Jelenor”* självständiga och sticker ut lite och det tycker hon att hon också gör. Jelena instämmer i att individen är det han/hon heter. Hon refererar till förnamnet hon själv givit sitt barn och säger: *”Jag tycker inte att han hade kunnat heta något annat än [...], han är bara det (namnet).”* Hon tillägger:

”Min farmor brukar säga att namn inte kan vara fult, det är bara personen som kan bära sig åt på fult sätt, därför anser jag att man är vad man heter för att man skapar en personlighet och synen andra får av en själv.”

Martin, som från början hette Marcin, och som har polskt påbrå, menar att trots att hans förnamn flera gånger i hans liv satt honom i en identitetskris, till exempel i tonåren, då han på grund av namnet varken kände sig som polack eller svensk och nu när han bytt religion från katolicism till islam, så anser han ändå att namnet Marcin är en del av hans personliga identitet. Enligt Giddens utsätts en individ i det postmoderna samhället av bombardemang av heterogena influenser i jakten på självförverkligande. Att ha många valmöjligheter och att inte få några riktlinjer, kan leda till ångest,⁹³ vilket blir tydligt av Martins uttalanden som visar på hur han i sitt arbete med självförverkligandet brottas mellan valet att vara en eller flera saker

---

⁹¹ Berne, 1972, a.a. s. 78.

⁹² Madiyeva, 2006, a.a. s. 54.

⁹³ Johansson, 1999, a.a. s. 116.

samtidigt: svensk, polack, katolik och muslim. Detta visar också på modernitetens reflexivitet, som Giddens uttrycker det, ”sträcker sig ända in i självet kärna”⁹⁴ och i Martins fall är det tydligt att självet för honom har blivit ett reflexivt projekt. Martin skapar sig själv och ser på sig själv utifrån, dvs. tänker på hur andra ser på honom.

Litza menar också att hennes namn är en del av hennes personliga identitet och då framförallt den etniska identiteten. Att namnet skulle vara förknippat med hennes personlighet är hon dock osäker på eftersom hon inte känner många ”Litzor” för att kunna jämföra och dra slutsatser. Enligt forskaren i nordiska språk, Aldrin, har namn med associationer att göra. När individer med samma förnamn har samma karakteristikum blir detta förknippat med förnamnet, dvs. det skapas en ”namnbild”.⁹⁵ Namnet blir på detta sätt ett attribut som både påverkar namnbäraren och hans/hennes omgivning. Då Litza levte i Sverige sedan nio års ålder och förnamnet Litza inte är vanligt förekommande här, har hon svårt för att se denna namnbild, menar hon.

5.1.2 Stark kännedom om sina förnamns innebörder

De flesta informanter känner till vad deras förnamn betyder. Nam berättar att hans förnamn betyder ”man”, dvs. motsatsen till kvinna. Martin berättar att ursprunget till namnet Martin är Martinos, som är ett hedniskt, romerskt namn. Martin berättar:

”Det är religiöst för att det är baserat på romersk mytologi och det betyder han som är slav till guden mars och guden mars var en krigarkung men sen så namnet fick jag ju så klart inte för att mina föräldrar tror på romersk mytologi utan familjen är ju kristen, katolsk. [...] Namnet kommer efter ett kristet helgon.”

Litza berättar att hennes ursprungliga förnamn, Kiriaki, betyder söndag och att det också finns ett kristet helgon i Grekland som heter så. Camilo berättar att hans förnamn är ett historiskt namn som inte bara är vanligt i Colombia utan i hela Latinamerika. Han berättar: *”It has been historical figures with it, the biggest revolutionarian here in Colombia. His name was Camilo and after Che Guevara, Camilo was the second biggest figure in Cuba also.”* Miro berättar att hans namn betyder ”kung och erövrare”, vilket han anser är mycket att leva upp till. Dragan berättar att hans namn kommer från ordet ”dragi”, som betyder ”den käre”, dvs. den snälle personen. Förnamnet Dragan är vanligt inte bara i Serbien utan också i Montenegro, Bosnien, Makedonien och Kroatien, menar Dragan. Han berättar också att hans förnamn är ett

⁹⁴ Giddens, 1997, a.a. s. 45.

⁹⁵ Aldrin, 2011, a.a. s. 137.

efternamn i Rumänien. Vidare är namnet inte heller ovanligt i Sverige nuförtiden och Dragan känner en hel del med detta namn. Zoran menar likadant. Namnen Zoran och Dragan har blivit det som språkforskaren Brylla påpekar, dvs. förnamn som passar in i den svenska språkmelodin och som inte längre förknippas med främmande seder och traditioner.⁹⁶ Dessa förnamn ses, enligt Brylla, som mindre utländska än andra icke svenskklingande förnamn, till exempel muslimska namn, eftersom förnamn som Zoran och Dragan har funnits i det svenska samhället i flera decennier, ända sedan arbetskraftsinvandringen till Sverige började i slutet på 1960-talet.⁹⁷

Safet, som för det mesta kallas för smeknamnet *"Sajo"*, då det är kortare, berättar att hans förnamn Safet är ett gammalt arabiskt namn. Han berättar att namnet betyder *"ren eller renhet."* Jovana berättar att hennes namn betyder *"Gud är barmhärtig."* Namnet speglar hennes personlighet. Hon berättar att hon av andra fått höra att hon är *"gudasnäll, har ett hjärta av guld"* och att hon alltid finns där samt att hon är väldigt hjälpsam *"även mot främlingar."* Jelena berättar att hennes namn ursprungligen kommer från Elena, som är ett grekiskt namn. Hon skriver i sin nedskrivna berättelse att namnet också är vanligt i Ryssland, där det stavas med bokstaven "y", Yelena. Houda berättar att hennes namn betyder *"right guidance"*, vägvisare. Britt menar att hennes ursprungliga förnamn, Biserka, betyder pärla. Hon tillägger:

"Det är en liten hård kula av pärlmor. De sista två bokstäverna har ingen betydelse utan indikerar på att det är ett kvinnonamn. På den tiden (när jag föddes) var det ett modernt namn."

Admir och Zoran är de enda informanterna som inte riktigt vet vad deras förnamn betyder men de säger att deras förnamn är traditionella namn, från forna Jugoslavien. Admir förklarar: *"Alla ska heta någonting med 'mir.'" [...] Man försöker hålla traditionen och inte gå så mycket utanför ramarna."*

5.1.3 Tankar om namnbyten

Ingen av informanterna har ansökt om officiella byten till svenskklingande förnamn hos folkbokföringen. En informant har bytt en bokstav i sitt namn, en har tagit sitt svenskklingande andranamn som sitt förstanamn, en informant använder sitt icke

---

⁹⁶ Brylla, 2009, a.a. s. 139.

⁹⁷ Brylla, 2009, a.a. s. 143-144.

svenskklingande smeknamn som sitt förnamn och två informanter använder sig av andra inofficiella icke svenskklingande förnamn bredvid sina officiella icke svenskklingande förnamn.

Martin (Marcin) har numera funderingar på att byta till det muslimska förnamnet Ibrahim, som enligt honom skulle passa hans nuvarande tro bättre. Britt (Biserka) har ändrat ordning på sitt icke svenskklingande förstanamn och sitt svenskklingande andranamn. Azzad har, som redan nämnts, även det inofficiella förnamnet Mohammed som bara hans mamma får kalla honom. Litza använder sitt grekiska smeknamn istället för sitt officiella grekiska förnamn, Kiriaki.

Några informanter: Safet, Miro och Jelena har haft funderingar på att byta sina förnamn till mer internationella namn. De tyckte inte om sina namn som barn då namnen gav dem känslor av avvikelser och en negativ inställning till sina personligheter. Safet berättar att han sedan barnsben inte varit förtjust i sitt namn eftersom namnet varit gammalmodigt och *”många svenskar haft svårt att uttala det korrekt.”* Idag menar han att han aldrig skulle få för sig att byta sitt förnamn och att han som nämnts ovan, är stolt över det. Han säger: *”Det är mitt namn som jag blivit tilldelad som bebis och jag respekterar det valet!”*. Sociologen Bursells undersökning visar att det är vanligt att personer med icke svenskklingande namn istället för svenskklingande namn byter till mer neutrala namn. Ett neutralt namn blir då, enligt Bursell, ett bättre val eftersom det ger anonymitet.⁹⁸ I Safets fall handlade dock inte hans önskan om att byta sitt förnamn till ett neutralt namn för att slippa kopplingen till Bosnien, utan mer om en önskan om att ha ett mer neutralt namn som passar in i Sverige. Han förklarar:

”Sedan barnsben har jag inte varit alltför förtjust i mitt namn då många svenska personer haft svårt att uttala det korrekt och som liten gjorde det mig osäker. Men även om jag har skämtat till det från stund till stund, att jag vill byta förnamn så kommer det aldrig ske.”

Jelena hade också komplikationer med sitt förnamn när hon var yngre. Hon skriver:

”Det har skett förändringar i synen på mitt namn under mina år, jag ville byta mitt förnamn när vi flyttade till Sverige för att jag tyckte att det inte passade då jag inte hade någon klasskompis med utländskt namn och jag fick en känsla av att mitt namn var svårt att uttala för barn. Många frågade om de uttalar rätt och då kändes mitt namn ännu tråkigare.”

---

⁹⁸ Bursell, 2012, a.a. s. 482.

Att byta förnamn officiellt, dvs. genom en anmälan till folkbokföringen, tycks vara ett stort steg för informanterna att göra. Houda anser att ifall hon nu skulle vara tvungen att byta förnamn på grund av fel anledning som ”att passa in” i samhället, dvs. på grund av det som Bursell kallar pragmatisk assimilation,⁹⁹ skriver Houda, är hon säker på att hon hade förlorat sin personliga identitet som individen Houda. Azzad upplever att han i överlag har blivit accepterad för sitt förnamn i Sverige. Han berättar:

”Jag har blivit accepterad för mitt namn och jag är född här och jag har faktiskt aldrig känt att jag har blivit mobbad på grund av mitt namn eller på grund av andra saker utan jag har haft det bra. Jag har träffat bra vänner och hållit mig till mina närmsta vänner direkt och har inte haft några problem faktiskt och de har faktiskt accepterat mig för mitt namn. Men det gäller att jag visar samma respekt för andra. Det är så det funkar.”

En gång ställdes dock Azzad inför situationen där han var tvungen att ändra sitt förnamn. Detta skedde när han fick anställning som försäljare. När hans namn Azzad inte gick fram i telefonkontakten med kunder ombads han av arbetsgivaren att använda namnet Anton för att det namnet var svenskklingande samt för att chefen ansåg att förnamnet Anton inte skulle skapa onödiga tillstötande svårigheter vid presentation. Azzad berättar:

”Det är lättare att uttala ett namn som Anton, för då har inte köparen hakat upp sig på namnet, men om man säger ett konstigt namn, främmande namn, då vill köparen höra namnet igen, två gånger till för att vara säker. [...] Jag slutade dagen efter för mitt namn betyder för mycket för mig. Kan man inte acceptera det så kan man inte acceptera den jag är. Namnet Azzad betyder för mig mycket, tilltalar mig på ett helt annat sätt än vad Anton gör.”

Att individer, när de hör ett namn, drar slutsatser om personers bakgrund och kultur, är vanligt enligt Hagström.¹⁰⁰ Azzad säger att namnet Azzad tilltalar honom mer som individ än vad namnet Anton gjorde. Förnamnet Anton passade inte med Azzads känslor och beteenden. Forskarna Jagiela och Gebús beskriver detta fenomen, som att ett nytt namn kan leda till avindividualisering. Genom att kalla sig för Anton upptäckte Azzad, liksom Jagiela och Gebús beskriver det, att han förlorade sin personliga identitet samtidigt som han fick en social identitet, tillhörande majoritetssamhället.¹⁰¹ Azzad förlorade sin unikheter men också sitt livsskript, dvs. ett manuskript för hur han som individen Azzad tänker och handlar.

---

⁹⁹ Bursell, 2012, a.a. s. 471-487.

¹⁰⁰ Hagström, 2006, a.a. s. 12-13.

¹⁰¹ Jagiela & Gebús, 2015, a.a. s. 217-220.

Martin har som nämnts ovan funderingar på att byta förnamn men inte av diskrimineringsskäl - utan på ett sätt tvärtom. Han menar att hans namn Martin inte riktigt återspeglar hans nuvarande religiösa identitet som muslim. Samtidigt är Martin osäker på om han skulle kunna genomföra ett officiellt namnbyte eftersom hans eventuella nya förnamn, Ibrahim, inte passar med hans etniska identitet som polack. Martins funderingar visar tydligt på det som Hagström påpekar, nämligen att i namn ryms föreställningar om personen som bär namnet och vem denne är.¹⁰² Martin berättar:

”Ur ett religiöst perspektiv är det viktigt som muslim att ha ett bra namn som återspeglar det man tror på. [...] Men samtidigt hade det varit väldigt förvirrande för många att en polsk kille haha, heter Ibrahim. Det är ju inte det vanligaste men jag är en idealist. [...] Idealen är de viktigaste. Jag älskar när saker liksom har ett syfte och en djupare mening som kan typ relatera till min själ. [...] Jag gillar att profeten Ibrahim ville bilda en stor familj av religiösa och att han blev sedan fader till både judiska befolkningen och arabiska befolkningen och liksom det är en väldigt [...] faderlig tanke.”

Martins tankar speglar den riktning som sociologerna Gerhards och Silke benämner ”frivillig behållning av etnicitet.”¹⁰³ Han önskar sig ett muslimskt förnamn som tydligt skiljer honom åt från kristna men vill också själv kunna bestämma att han fortfarande ska vara polack. Idag har Martin namnet Ibrahim som sitt inofficiella förnamn men känner sig, som han själv uttrycker det, ”som en stamlös muslimsk vandrare [...] lite som romerna, det resande folket.” Att kunna välja ett eget namn menar Martin är viktigt för honom eftersom hans religiösa identitet blivit en viktig del i hans personliga identitet. Martin citerar en amerikansk poet och filosof, som en gång uttryckte att ”om du inte väljer ditt eget namn så förblir du alltid ett objekt för andra.” Martin förklarar:

”Han menade att om du har ett namn som någon annan givit dig, så är du hela tiden en levande definition av vad andra tycker om dig men att välja sitt eget namn skulle då innebära att du definierar dig själv vem du är. [...] Jag tycker att det är konstigt att vi har gjort så här i människosläktet att det är sällan vi som väljer våra namn, någonting som är så personligt och intimt, eller hur? [...] I själva verket så blir det (namnet) ju en förlängning av föräldrarnas ego, vilket det är, det blir ju fel.”

Det Martin pekar på handlar om det som Aldrin visar på, nämligen att namngivning är en social handling som säger något om föräldrarna, till exempel om deras etnicitet och tro.¹⁰⁴ Att byta förnamn officiellt är enligt Martin svårt. Mycket av svårigheten kan förklaras med det som Aldrin påpekar, nämligen att identitetsskapandet sker i samspel med de individer som

¹⁰² Hagström, 2006, a.a. s. 12-13.

¹⁰³ Gerhards & Hans, 2009, a.a. s. 1104.

¹⁰⁴ Aldrin, 2011, a.a. s. 225 och 230.

finns i omgivningen och deras ställningstaganden och reaktioner.¹⁰⁵ Att allt fler individer i dagens samhälle väljer sina namn, till exempel genom att byta förnamn, tror Martin beror på individualiseringen i samhället. Han säger: *”man väljer sitt namn, sin egen religion, sina egna åsikter och så vidare.”* Men det är svårast att byta förnamn, konstaterar Martin. Han förklarar:

”Man får ett namn och lever med det resten av sitt liv. Jag tror att det sätter sig i det mänskliga psyket att bli tilltalad med x antal bokstäver som ska relatera till dig som människa, jag tror definitivt att det lever och dör med namnet och att det formar också vem du är. [...] Samma sak ser vi på Wikipedia, människor kanske föds med ett namn och sen byter de det, men båda namnen är ändå med på Wikipedia. Vi har ju sett Muhammed Ali, boxaren i USA [...] Cassius Clay.”

Martins tankar kan ses leda till det som sociologerna Berger och Luckmann poängterar, nämligen det att individer socialiseras in i och blir medlemmar av samhället genom två processer, den primära och den sekundära socialisationen.¹⁰⁶ Den primära socialisationen, som i detta fall kan tolkas som att individer får ett namn, fastlägger individens socialisation men också vem individen är.¹⁰⁷ Det förnamn individen får, tillerkänner honom/henne enligt sociologen Denis-Constant Martin, identitet och tillhörighet.¹⁰⁸ Martin vill bort från det som skulle kunna beskrivas som den ”intensiva” primära socialisationens avtryck på individer, där förnamn likställs som något som är oskiljaktigt från individen. Hans önskan kan liknas vid det som sociologen Giddens skriver om, dvs. en slags önskan om omvandling av självidentiteten, så att självet kan ses som ett reflexivt projekt.¹⁰⁹ En omvandling som baserar sig på ett kontinuerligt självförverkligande och sökandet efter egen unikheter och som är ett måste då vi lever i ett globaliserat och postmodernt samhälle.

Britt berättar att när hon föddes i Sverige blev hennes mamma förtjust i barnmorskan som förlöste henne. Modern lyssnade då på barnmorskan som gav rådet att ge Biserka ett svenskt andranamn. Biserka fick därför också namnet Britt, vilket hon insåg att hon var tvungen att ändra till i vuxen ålder för att kunna komma in på arbetsmarknaden. Idag har Britt även ett svenskt efternamn. Detta menar hon har förändrat hennes identitet. Hon förklarar: *”Då jag har bytt både för- och efternamn så känns det som jag lämnat en del av mina rötter. Jag ser mig själv mer som svensk, dock med krydda från ett annat land.”* Men trots att Britt enbart kallar sig för Britt idag så har hon även valt att behålla det tidigare förstanamnet Biserka, som

¹⁰⁵ Aldrin, 2011, a.a. s. 236.

¹⁰⁶ Berger & Luckmann, 1966, a.a. s. 149.

¹⁰⁷ Berger & Luckmann, 1966, a.a. s. 149-157.

¹⁰⁸ Martin, 2000, a.a. s. 100-101.

¹⁰⁹ Johansson, 1999, a.a. s. 45.

sitt andranamn. Britt hade det som Bursell pekar på, dvs. avstigmatisering och pragmatisk assimilation i åtanke när hon ändrade plats på sitt icke svenskklingande förstanamn till sitt svenskklingande andranamn. Egentligen var det inte Britts behov som styrde hennes beslut om namnbytet utan snarare det som Bursell påpekar, att det var samhället som (i form av institutioner, myndigheter och lagar) gav möjlighet till namnbyte, genom att skapa ett behov och att möjliggöra det.¹¹⁰ Britt menar att hon bytte sitt förnamn för att lättare kunna få ett arbete.

Enligt sociologen Jenkins skapas identitet genom en process som består av varat och blivandet. Identiteten är således inget fast utan något som formas av det samhälle individen lever i.¹¹¹ Socialpsykologerna Martin och Nakayama påpekar dessutom att identiteten skapas delvis individuellt men också delvis genom relationer till gruppmedlemmar.¹¹² Miro berättar att han inte alltid varit stolt över sitt förnamn. Han tyckte inte om det under skolåren, berättar han. Då utsattes han för det som psykologerna Peterson med flera, kallar för verbal mobbning genom uttal och stavningar¹¹³ som exkluderade och stereotypiserade honom, vilket ledde till att han kände sig avvikande i skolåren. Lärarna gjorde inget för att ändra på detta. Miro berättar: *"Barnen bara sa fel hela tiden. Jag blev kallad mikro, som i mikrovåg."* Miro berättar även att när han konfirmerades så fick han och hans syskon frågan om de ville ha ett andranamn. Han berättar att han då passade på att ta ett *"riktigt svennigt"* namn. Han förklarar: *"Så jag valde Robert. Så jag har det som andranamn men jag använder inte det. Nu tycker jag mest att det är Miro."* Miro berättar att nu när han har blivit vuxen så har han mer lärt sig att acceptera sin etniska bakgrund och tillägger *"från båda hållen (det svenska och det kurdiska) istället för att vara något annat."* Han menar:

"Just nu när jag är vuxen och kan uppskatta att vara ovanlig istället för att eftersträva att vara normal, så betyder det mycket (namnet), ja. Jag ser mig själv som ovanlig så det känns bra."

5.2 Gruppidentitet

Av Vera Lifs avhandling framkommer det att det inte finns något enkelt samband mellan namnens språktillhörighet och individers självkategorisering som ingermanländare, svenskar,

¹¹⁰ Bursell, 2012, a.a. s. 471-487.

¹¹¹ Jenkins, 2008, a.a. s. 17.

¹¹² Martin & Nakayama, 2000, a.a. s. 111-116.

¹¹³ Peterson, m.fl. 2015, a.a. s. 39-40.

finnar eller någon annan kulturell identitet.¹¹⁴ Mitt empiriska material visar det motsatta. Samtliga av mina informanter berättar att de kategoriserar sig själva utifrån sina förnamn. Av intervjuvaren och de nedskrivna berättelserna går det således att utläsa att det finns samband mellan namnens språktillhörighet och informanternas självkategorisering som serber, bosnier, kurder osv. Av svaren framkommer att förnamnen inte bara är kopplade till informanternas etniska identitet utan namnen är även kopplade till deras religiösa identitet och till deras invandraridentitet samt visar på deras ursprungsland. Zoran, som har bott nästan hela sitt liv i Sverige, berättar till exempel att både hans och hans brors namn avslöjar att det handlar om serbiska men även om ortodoxa kristna namn. Enligt Zoran kan också svenskar idag urskilja att hans förnamn är *”jugoslaviskt”* med tanke på alla de arbetskraftsinvandrare från forna Jugoslavien som kom till Sverige under 1960- och 70-talet. Zoran berättar att han känner sig som serb *”innerst inne”* och att hans förnamn har betydelse för denna känsla av etnisk grupptillhörighet. Azzad, som känner sig som kurd, menar även han att förnamnet påverkar denna känsla. Han förklarar:

”När någon frågar mig och man börjar tänka på det. När man frågar någon vart namnet kommer ifrån eller hur man tilltalar det eller något så kan man ju förklara det och då börjar man direkt tänka på betydelsen, så självklart. I och med att det har så stor betydelse just för det kurdiska folket men också för hela världen.”

På frågan om att andra, som till exempel svenskar, utifrån namnet Azzad kan gissa hans nationalitet är Azzad dock osäker på. Han berättar att kurder och de som har förståelse för landets och namnens bakgrund, känner till att Azzad är ett kurdiskt manligt namn. Enligt Azzad måste man känna till språk för att kunna veta var namn härstammar ifrån. Nam berättar att varje gång han hör sitt namn *”så är det väldigt vietnamesiskt och utländskt.”* Han förklarar:

”Så man känner sig mer åt det hållet då. [...] För jag kan tänka mig folk som är adopterade till exempel, som haft ett svenskt namn hela livet och har blivit kallade det namnet hela sitt liv, alltså, för dem känns det säkert lika naturligt som en riktig svensk [...] så jag tror att det har stor betydelse, mitt namn.”

Nam menar att det av hans förnamn blir tydligt att han kommer från Vietnam. Alla kanske inte ser det men *”den som känner till mycket om vår kultur hade kunnat avgöra det”*, påpekar han, men tillägger att hans namn tydligt visar att det är ett asiatiskt förnamn. Miro anser att hans förnamn påverkar hans syn på sig själv som kurd. Han förklarar att namnet och det

---

¹¹⁴ Lif, 2004, a.a. s. 225.

faktum att en individ kan det kurdiska språket är viktiga byggstenar för den kurdiska identiteten. Själv kan dock inte Miro det kurdiska språket men det påverkar inte hur han ser på sig själv, förtydligar han. Martin som anser att hans etniska identitet är polack men att hans nationalitet är svensk, berättar att han på grund av sin dubbla identitet i tonåren hamnade i en identitetskris. Han berättar:

”Det har jag känt ända sedan jag var liten liksom att jag har varit polack med ett svenskt namn och sen har jag inte varit tillräckligt svensk för att passa in i samhället och så blir man lite irriterad och rotlös. [...] Men det är ju som sagt att kollar man på namnet Martin som det står i mitt pass, så ser man ett svenskt namn och ett polskt efternamn och så bildar man sig uppfattningen halvpolsk, halvsvensk.”

Även Martins inofficiella namn Ibrahim kombinerat med hans polska efternamn, menar han, kan leda till att andra kanske ser honom som en etnisk makedonierturk eftersom det enligt Martin finns individer i Makedonien med liknande namn. Martin säger att han därför fortfarande jobbar på att *”hitta hem namnmässigt.”* Litza berättar att hennes förnamn kanske inte per automatik avslöjar var hon kommer ifrån och speciellt inte när det är kombinerat med ett svenskt efternamn men tillägger att *”greker vet exakt.”* Admir säger att när folk hör hans namn så vet de säkert att han *”är jugge”* och att han kommer från Balkan. Att han, trots att han bott mer i Sverige än i Bosnien, känner sig som jugge eller bosnier, menar Admir beror på Sveriges förhållningssätt till personer med utländsk bakgrund. Han förklarar:

”Alltså om man tittar på USA så är det väldigt vanligt att du blir en av amerikanerna och då är du inte behandlad utifrån vad du heter utan det som du gör och hur du är som människa än om du kommer till ett land till exempel här i norra Europa, här i Sverige, Danmark, eller så [...] det är inte samma tankesätt [...] här blir du stämplad för en annan bakgrund.”

Dragan liksom Admir förklarar att när folk hör hans namn så vet de att han är *”jugge”*, det vill säga har ursprung i före detta Jugoslavien. Han menar liksom Admir att han aldrig kommer kunna glömma sitt ursprung. Dels för att han inte vill, dels för att det svenska samhället inte tillåter det. Dragan förklarar: *”Detta är ju inte Amerika där alla är amerikanare. Här är det mer, här har det alltid varit vi och dem. Jag tror inte att det blir någon förändring i framtiden.”* Samtidigt tillägger Dragan att han inte hade känt sig som mindre serb även om han hade haft ett svenskt förnamn och tillägger *”man är ju vad man känner innerst inne.”*

I forskaren i nordiska språk, Gustafssons avhandling, är en av slutsatserna att olika förnamn är förknippade med olika statusgrupper.¹¹⁵ Ambjörnsson berättar också om hur han genom ett namnbyte gjorde en klassresa från arbetarklassen till klassen för högutbildade akademiker.¹¹⁶ Admir och Dragans utsagor stämmer in på det som Gustafsson pekar på. Både Dragans och Admirs uttalanden visar på att deras förnamn är förknippade med lågstatusgruppen, invandrargruppen i Sverige, om de jämför med situationen för personer med utländsk bakgrund i Amerika. Enligt dem är det omöjligt att göra en klassresa så som Ambjörnsson gjorde eftersom det svenska samhället inte betraktar alla medborgare i landet som svenskar. Att ta ett svenskklingande förnamn hade därför inte gjort någon skillnad, menar Dragan.

Tvärt emot vad Gustafsson skriver om att moderna förnamn först tas bland högstatusgrupper och sedan av lågstatusgrupper,¹¹⁷ visar flera föräldrasajter på nätet, till exempel som ”familjeliv”, ”gravidifokus” och ”libero” att många etniska svenskar funderar på icke svenskklingande ”invandrarnamn” när de namnger sina barn.¹¹⁸ Detta kan kanske medföra, menar jag, att några av de icke svenskklingande namnen, neutraliseras på sikt.

Safet berättar att om man hör namnet Safet och är ”*någorlunda geografiskt påläst*”, då förstår man snabbt att det handlar om en manlig bosnisk person. Jovana och Jelena menar likadant. Jovana säger: ”*Den som själv kommer från Serbien eller andra slaviska länder kan nog gissa var jag kommer ifrån, dock inga (personer) från andra länder än så länge.*” Jelena tillägger att hennes känsla av att hon känner sig som serbiska kan ha att göra med namnet, som gör att hon ”*aldrig riktigt passar in.*”, dvs. att hennes förnamn i Sverige ger henne en invandraridentitet som hon inte tycker om och därför väljer hon att relatera till den serbiska identiteten. Houda berättar att hennes förnamn tydligt indikerar att det är utländskt men att det ibland brukar kopplas ihop med landet Marocko istället för Etiopien. Britt säger att den som är duktig på språk tydligt kan dra slutsatsen från vilket land hennes tidigare förstanamn, Biserka, kommer ifrån. Enligt Camilo har det idag blivit allt svårare att alltid koppla namn till geografisk eller kulturell tillhörighet. Camilo berättar:

---

¹¹⁵ Gustafsson, 2002, a.a. s. 44.

¹¹⁶ Ambjörnsson, 1996, a.a. s. 6-7.

¹¹⁷ Gustafsson, 2002, a.a. s. 44.

¹¹⁸ <http://www.familjeliv.se/forum/thread/66543272-tycker-ni-att-utlandska-ska-dopa-sina-barn-till-utlandskt-namn>

<http://gravid.ifokus.se/discussions/4d713ed4b9cb462239055c11-ovanliga-namn>

<https://m.libero.se/foraldrasnack/amne/100817-vad-ska-man-dopa-barnet-till/sida2?sortorder=2>

“Names are related to cultural backgrounds, but today like in the society that we have meaning of places like that is so international. It was like that back in the days but not anymore. You could have someone that is called Johan Per-Åke and they look Asian. Others are Swedish. So you appropriate the name but we have to link more and more, or in the future, names from ethnic groups, in the future, still kind of constraints.”

5.2.1 Olika länder har olika traditioner vid namngivning

Enligt sociologerna Edwards och Caballero är namngivning en ritual som finns i de flesta religioner.¹¹⁹ Enligt antropologen Lévi-Strauss handlar namngivning dessutom om att klassificera och därigenom att tilldela en position åt namnbäraren. Regler och ritualer vid namngivning blir därför ett samhälles karakteristika, tillägger han.¹²⁰ Nästan alla informanter känner till och berättar om sina respektive olika ursprungsländers traditioner vid namngivning, något som utmärker etnisk grupptillhörighet. Zoran berättar att bland serber finns det en tradition, även om den inte alltid numera hålls, att gudfadern ger tre namnförslag som föräldrar sedan väljer mellan när de namnger sitt/sina barn. Så var det i hans situation. Hans föräldrar gillade dock inget av namnen gudfadern föreslog, utan valde istället ett av de populäraste namnen för pojkar när han döptes. Detta gick gudfadern med på, berättar Zoran. Serbiskan Jelena berättar att hon fått sitt namn av sin pappa men enligt traditionen skulle hon ha fått namnet av gudfadern, som visar på medvetenhet om samma tradition vid namngivning. Jelena skriver:

”I min kultur brukar gudfadern vara namngivaren och pappa säger att han frågade honom om godkännande och självklart sa han ja. Namngivning finns inte hos oss utan namnet får man 8:e dagen och det ges av gudfadern i samband med att prästen välsignar det lilla barnet.”

Även Dragan är medveten om ovanstående serbiska namngivningstradition men menar: *”Det var längesedan gudfadern valde namnen eller gav ett par exempel på namn som föräldrarna skulle välja mellan.”*

Sociologen Pilcher menar att förnamnet identifierar personer och efternamnet är det som visar tillhörighet till familjen.¹²¹ Detta gäller inte för de informanter som fått ärva sina förnamn eftersom förnamnen i högsta grad visar på en tillhörighet till familjen. Jovana till exempel, nämner inget om att gudfadern var med i beslutet. Hon skriver att det var hennes serbiska

---

¹¹⁹ Edwards & Caballero, 2008, a.a. s. 40.

¹²⁰ Lévi-Strauss, 1966, a.a. s. 206-208.

¹²¹ Pilcher, 2015, a.a. s. 1-2.

mamma, pappa och farfar som gav henne namnet. Hennes farfar hette Jovan så det var efter honom som hon fick namnet. Hon tillägger:

”Jag var den första flickan på 125 år som föddes i släkten på pappas sida. [...] Hos oss är det en tradition att den förstfödde döps efter sin farfar, denna tradition har min släkt haft i över sju sekel. Detta finns dokumenterat i kyrkan som min släkt har gått till länge. Min farfar har även släktforskat och skrivit en bok om oss.”

När Osmanska riket delades blev Kurdistan lovat land som de aldrig fick och i Turkiet var kurder tvungna att ta turkiska namn. Detta framtvungade namnbyte skedde fram till år 2002 i Turkiet, enligt sociologerna Gerhards och Hans.¹²² Detta förfaringssätt liknar det som Denis-Constant Martin skriver om gällande de svarta slavarnas situation i Cape Town i Sydamerika under åren 1652-1808 och som han benämnde ”de-naming/renaming”.¹²³ Enligt mina kurdiska informanter, dvs. Azzad och Miro, så har de dock som kurder fått behålla sina kurdiska förnamn eftersom de föddes i Sverige.

Föräldrar lägger, enligt Aldrin, mer eller mindre medvetet in sina erfarenheter, värderingar och förhoppningar i de namn de ger sina barn, vilket enligt henne medför att det blir en social handling, då namnen också säger något om vem föräldrarna är.¹²⁴ Eftersom Azzad föddes i Sverige kunde föräldrarna själva välja hans förnamn. Föräldrarna valde då ett vanligt kurdiskt namn som skulle påminna om längtan efter friheten i kriget mellan Kurdistan och Turkiet, som fortfarande pågår. Att döpa barn till frihetsnamn är kurdernas sätt att visa att de vill ha frihet. Azzad förklarar:

”Man döper sina barn till frihetsnamn, det finns, det finns även affärer och lite annat som man kan döpa till, döpa om så att man försöker visa staten på alla sätt. Man kan inte bara gå ut i media i hemlandet utan det är inte så enkelt som i Sverige att man bara ringer och sen får man en tid utan då tar man hjälp av andra sätt, till exempel affärer och sånt eller klädesmärken och sånt, det beskriver bra.”

Forskarna Montoya, Vasquez och Martínez påpekar att förnamn är personliga men samtidigt också kontextualiserade av familjen, dess historia och dess kulturella miljö. De menar bland annat att förnamn kan antyda eller dölja sociala omständigheter som diskriminering (rasism).¹²⁵ Miro som är uppväxt i ett blandäktenskap säger att hans pappa ville att han skulle ha ett kurdiskt namn. Namnet Miro är taget från en släkting som kallats det namnet ”men

¹²² Gerhards & Hans, 2009, a.a. s. 1102-1105.

¹²³ Martin, Denis-Constant, 2000, a.a. s. 103.

¹²⁴ Aldrin, 2011, a.a. s. 225-230.

¹²⁵ Montoya, m.fl. 2014, a.a. s. 135.

aldrig haft det lagligt.” Med olagligt syftar Miro på att alla kurdiska namn och bokstäver var förbjudna i Turkiet, som nämnts ovan vad gäller namn i Turkiet. Syskonen har också politiska kurdiska förnamn som påminner om Kurdistan. Miro berättar följande:

”(Ena syskonet) är döpt efter en gerillasoldat som dog och (det andra syskonet) är döpt efter en kompis till min pappa, som också var politiskt aktiv och som blev mördad av turkiska poliser i Köpenhamn. Så alla har ett politiskt tema.”

Nam berättar att i Vietnam så är det inte bara föräldrar som bestämmer barnens förnamn utan också hela släkten. Nam fick sitt namn efter sin mormors önskan. Han tror att mormor hade någon inom släkten med samma namn eller att han fått namnet efter någon viktig person i hennes liv. Nam förklarar: *”Det finns så många, alltså varianter av namn men jag tror att det är så överallt, i alla kulturer, att man håller sig till det man känner till.”* Nams berättelse om hur han fick sitt namn visar på det som Aldrin skriver, nämligen att identitetsskapande sker i samspel med de individer som finns i omgivningen och genom deras ställningstaganden och reaktioner.¹²⁶

Enligt forskaren i nordiska språk, Nyström, uttrycker ett förnamn ett meddelande, ett intryck, en önskan, en ambition, en känslouttryck, en maktens utövning eller något annat som speglas i namnet.¹²⁷ Safet berättar att det var hans farfar som bestämde namnet eftersom han hade en bror som dog ung och hans stora önskan var att hans barnbarn skulle heta så, vilket även i detta fall visar på att andra än föräldrarna kan vara med och påverka beslutet om vilket namn som skall ges. Martin (Marcin) berättar att i Polen ger föräldrarna sina barn namn men att när man konfirmeras så finns möjligheten att välja ett nytt namn. Det var hans mamma och hans mormor som bestämde hans förnamn. Fadern accepterade namnet. Varför namnet ändrades till Martin i Sverige tror han beror på föräldrarnas önskan om att han skulle passa in. Ett namn som passar in i den svenska språkmelodin ansåg föräldrarna borde öka barnets position och status. Att uttala Marcin tror han hade varit svårt för svenskar. Martin berättar:

”Det var för att jag växte upp här i Sverige, plus det blir enklare för det kan ju bli många komplikationer när man uttalar. Vissa kan läsa Marcin, andra kan läsa Markin, ingen vet exakt.”

---

¹²⁶ Aldrin, 2011, a.a. s. 225-230.

¹²⁷ Nyström, 2010, a.a. s. 7.

En annan anledning till att han fick det mer svenskklingande förnamnet Martin, tror han var för att hans föräldrar inte ville att han skulle bli diskriminerad. Martin berättar:

”Jag tror att namnet är en rädsla inför att bo i Sverige i och med att 90-talet var väldigt präglad av rasism. [...] Namnet förmedlar en slags rädsla att man inte kommer att passa in i Sverige och att man måste ge barnen liksom svenskklingande namn för att de ska lyckas få jobb och för att de ska lyckas i samhället och inte liksom bli utstötta från vänner och så vidare. Ja. Pessimistiskt men verkligt, så är det. Det är många som väljer att ge sina barn mer svenskklingande namn bland invandrare.”

När föräldrar väljer namn till sitt barn handlar det inte bara om vad barnet ska heta utan om tillhörighet och vem barnet är och vad barnet ska bli, menar Hagström.¹²⁸ Martins föräldrar valde först att ge honom ett förnamn som visade på hans kulturella bakgrund, nämligen Marcin. Tankarna kring namnet Martin, Marcin, som har samma betydelse, var att föräldrarna tyckte om namnet. Martin berättar:

”Ja det är populärt, till exempel efter Martin Luther King i USA men jag tror inte att mina föräldrar hade så mycket fokus på honom när de bodde på andra sidan av Berlinmuren i Warszawa-pakten områdena som man kallade för Östeuropa, kommunistiska delen av Europa. [...] Så jag fick namnet mer efter den klassiska meningen bakom varför man gillar namnet typ.”

Att namnet ändrades till Martin i Sverige var för att föräldrarna ville underlätta i olika situationer för honom i det nya landet. Detta förfaringssätt visar det som Aldrin nämner i sin avhandling, nämligen att föräldrar respektive barn genom namngivning blir föremål för positionering.¹²⁹ Martins föräldrar valde namnet Martin i Sverige för att han skulle passa in i det svenska samhället, i skolan, på arbetsmarknaden och så vidare, menar Martin. Det han berättar om stämmer överens med vad både Hagström och Aldrin påpekar, dvs. att man väljer att ge sitt barn ett namn som kommer att underlätta för barnet och för föräldrarna att anpassa sig till olika situationer i det nya landet.¹³⁰ Genom detta handlingssätt skapar föräldrar både för sig och för sina barn positioneringar men också identitetstyper, tillägger Aldrin.¹³¹

Att det underlättar att ha ett svenskt förnamn när man söker jobb osv. är något som nästan alla informanter nämner. Då vissa personer med utländsk bakgrund väljer att ge sitt/sina barn ett mer svenskklingande förnamn för att passa in, finns det även de som enligt Hagström, väljer att ge sitt/sina barn ett namn som visar på familjens kulturella och nationella bakgrund och

¹²⁸ Hagström, 2006, a.a, s. 101 och 128-133.

¹²⁹ Aldrin, 2011, a.a. s. 225-230.

¹³⁰ Hagström, 2006, a.a. s. 128-133 & Aldrin, 2011, a.a. s. 225-230.

¹³¹ Aldrin, 2011, a.a. s. 236.

dessutom ett namn som skiljer sig från mängden.¹³² Litzas mamma ville att hon skulle heta Paskaldina eftersom hon är född på påskafton och påskafton på grekiska heter Paskaldi, men det gick inte fadern med på. Litza berättar att i Grekland är det tradition att döpa sina barn främst efter faderns föräldrar eller någon person som står fadern nära. I Litzas fall bestämde gudfadern, som har mycket att säga till om i det grekiska samhället, att storasystemen skulle ha ett annat namn, så att Litza fick istället farmoderns förnamn Kiriaki. Detta namn skulle egentligen storasystemen få. Litza berättar:

”Det var inte tal om att pappas, eller min systers gudfar frågade pappa utan han sade det i kyrkan och då blev det det, då kunde man inte ställa till med bråk inne i kyrkan inför prästen och häda, så att pappa sade ingenting, så därför fick jag bära då farmors, gammelfarmors namn.”

Litza berättar att även idag döper greker sina barn efter sina föräldrar men att det idag inte är lika viktigt att döpa efter faderns föräldrar. Det kan mycket väl vara att man döper efter moderns föräldrar eller helt enkelt efter andra nära och kära familjemedlemmar. Admir och Dragan berättar att det var deras föräldrar som givit dem och deras syskon ”jugoslaviska namn.” Dragan berättar:

”Jag tror inte att det är något släktnamn. Ibland får man namn efter sin farfar, morfar och så vidare men jag tror att det var något namn de fastnade för. [...] Jag tror att de valde mellan Nenad och Dragan.”

Camilo menar att det var hans mamma som gav honom förnamnet Camilo. Andranamnet eller mellannamnet blev Eduardo, ett namn som gått i släkten i generationer. I Colombia behåller man förnamn inom familjen. Camilo berättar:

”My middle name is Eduardo. That is my father’s middle name, that is my grandfathers middle name, that is my great grandfathers name and they all have the same full name Luís Eduardo. So my mom wanted me not to be called Luís by my dad, like to be my own person but still keep the middle name because she says that it is a tribute to my dad.”

Camilo fick sitt förstanamn istället efter en känd sångare. Han berättar följande om hur han fick sitt namn: *”It was just very popular when I was born, for because of a famous singer in the Spanish world, Camilo Sesto. Terrible singer, horrible hahaha but he made the name popular.”*

---

¹³² Hagström, 2006, a.a. s. 128-133.

5.3 Stigma - Då förnamnet inte passar in i samhället

Att ha ett stigma betyder enligt sociologen Goffman att ha en egenskap som är djupt misskrediterande. Icke svenskklingande förnamn kan definieras som ett tribalt stigma, menar jag, eftersom icke svenskklingande förnamn, liksom Goffman definierar denna typ av stigma, förmedlas från generation till generation inom ett och samma folkslag.¹³³

De situationer som Safet mest minns som negativa är hans skolgång, då lärare uttalade hans namn fel och hela klassen skrattade. Safet menar att han på den tiden tog illa upp och blev irriterad. Dessa situationer och liknande menar han har gjort att han ända sedan barnsben "varit tvungen att kämpa ännu mer och ligga steget före andra svenska personer för att få en viss bekräftelse." Även Jovana berättar att hon känt sig stigmatiserad på grund av sitt förnamn. Hon skriver:

"Många är tyvärr fortfarande väldigt fördomsfulla och tror att man inte kan svenska osv. Hade t.ex. en gymnasielärare i svenska som under första lektionen drog mig åt sidan då jag var den enda utlänningen i klassen. Läraren frågade mig om jag behövde extra hjälp eller om jag ville byta svenskaklass. Eller en gång när jag blev kallad på arbetsintervju så ringde de mig dagen innan för att kolla om jag kan svenska tillräckligt bra."

Trots detta har Jovana aldrig funderat på att byta förnamn. Hon menar att hon bara blir mer stolt över att visa dessa fördomsfulla personer som stigmatiserat henne på grund av hennes namn, att de har fel. Jelena berättar att hon ville byta sitt förnamn när hon flyttade till Sverige för att hon inte tyckte att det passade in. Denna känsla uppstod främst när svenskar hela tiden frågade henne ifall de uttalade hennes namn rätt. Houda, som känner sig som etiopier, menar att hennes namn främst är en påminnelse om att hon har utländsk bakgrund. Hon säger att hennes namn "ibland gör att andra bildar sin egen uppfattning bara baserat på namnet." Houda har inte varit med om trakasserier eller kränkningar på grund av sitt namn men säger att hon är medveten om att det förekommer i dagens samhälle. Britt berättar att hennes kroatiska förnamn Biserka varit ett hinder både i skolan och i arbetslivet då svenskar haft svårt att uttala det och haft svårt att identifiera ifall Biserka är ett kvinno- eller mansnamn. Man har ifrågasatt om hon med detta icke svenskklingande förnamn kan det svenska språket. Enligt Camilo är hans förnamn stigmatiserande i det svenska samhället eftersom det enligt honom leder till diskriminerande synsätt. Han förklarar:

---

¹³³ Goffman, 1963, a.a. s. 11-14.

“I think because of my name people allows me to be late to meetings, to class because they directly identify it with Latino-American mañana and it is fine. They never had any problems with me being late but I think they can also play it the other way around, that people think sometimes that I am not engaged, not motivated, that I would leave everything for mañana, tomorrow. So I am a bit puzzled about discrimination, I mean I don't know if discrimination is the right word but like when you put people in a box. My name helps me to put me in a box. I am not sure if I always like the box.”

På så sätt bekräftar Camilo det som Goffman menar om stigma. Camilos identitet handlar således om vem han är men också om det som Hagström skriver om, den position andra ger oss.¹³⁴ I Camilos fall ses han som invandrare eller som ”lat latinamerikan” i Sverige. Nam berättar att hans namn ofta kopplas till ett asiatiskt namn. Detta har både fördelar och nackdelar. Han förklarar:

“Folk tror att asiater ska vara vänliga och skötsamma och sånt. Så när det gäller att söka jobb eller gå i skolan eller så, så brukar jag alltid få den förväntningen att jag ska vara en riktigt schysst kille, snäll, godhjärtad eftersom jag är asiatisk. Så man kan tolka det positivt eller negativt, alltså upplevelsen av namnet.”

Nams uttalande pekar på det som Hagström poängterar ovan, nämligen att samtidigt som identitet handlar om vem man är så är det också kopplat till den position andra ger oss. I Nams fall positioneras han som ”invandrare” eller som ”skötsam asiat.” Miro berättar också att hans förnamn oftast har uppfattats som negativt av samhället. Enda gången folk har sett på det positivt, berättar han, är när de kopplat hans namn till den spanska konstnären Miró och då trots att Miro kommer från ett ”väldigt fint kulturellt samhälle.” Safet berättar att han inte har ”hunnit gå igenom livets tuffa utmaningar” som att söka jobb men att han tror att ett utländskt förnamn och då framförallt ett muslimskt förnamn är till nackdel. Han förklarar:

“Stundtals kan man höra väldigt konstnärliga och udda namn som tilldelats på grund av att föräldrarna gillar en viss typ av kultur, musik etc. Samtidigt finns det personer som kan ta en snabb dom av vem man är som person, bara för att man hör ett visst namn och man får en uppfattning vilken etnicitet personen tillhör. Det kan både vara i en positiv och negativ kontext. Tider av krig och hat kan tillbringa sådana snabba domar om personer. Men även geografisk närhet och religionen kan bidra till en mixad känsla av reaktioner. [...] Det har sin nackdel, definitivt, att bära ett utländskt muslimskt namn.”

Att muslimska namn är en nackdel att ha i jobsökarsituationer är något som både den svenska psykologen Rooth och de amerikanska sociologerna Widner och Chicoine skriver förekommer i den västerländska världen.¹³⁵

¹³⁴ Hagström, 2006, a.a. s. 18.

¹³⁵ Widner & Chicoine, 2011, a.a. s. 810 och 815 & Rooth, 2007, a.a. s. 5 och 17.

5.3.1 Uttal och associationer

Pedagogen Aksholokova menar att ifall namn uttalas eller stavas fel, kan det betraktas som en förvrängning av individens identitet och personlighet.¹³⁶ Colombianske Camilo, som är en kosmopolit och har bott i olika länder i Europa sedan ungefär tio år tillbaka, berättar att i 97 procent av fallen uttalar svenskar hans namn fel. Han förklarar:

”It is, they are really close but they fail completely. It is supposed to be pronounced same as Camilla, which is a Swedish name but nobody gets that, nobody. [...] It has went 10 years so I am used to it, it makes me laugh at times because sometimes it is really close, sometimes it is completely fucked up what they say. Sometimes they make no sense but it is an issue for the people who are actually close to me. My closest friends they get more upset than me when people mispronounce my name, because everyone does it. But it has played a lot on my identity as well, it has forced me to be flexible about it, cause if I was going to fight all the time about how to pronounce my name I would have to do it 10 times a day and it is just not worth it.”

Enligt Camilo är det svårt för svenskar att härleda var hans förnamn kommer ifrån. De försöker ändå, berättar Camilo, eftersom det är viktigt att sortera namn och agera utifrån sorteringen i Sverige. Camilo förklarar:

”Swedish or European people they get an idea that I come from a Spanish speaking country, which somehow I think helps people to frame people and how to act if I have a different name, they would know that I am maybe from the middle East or if I am from Africa, I am just, it is kind of practical, that they get to know this, yeah.”

Camilo anser att hans förnamn i hög grad representerar hans invandraridentitet i Sverige och han säger:

”I feel represented in the sense that people can’t even pronounce my name and sometimes they can replace me and that represents how I feel in Sweden. I am here but I am not entirely here.”

Camilo har haft planer på att byta förnamn, ett tag när han bodde i Frankrike. Anledningen var att han blev förargad över att folk inte kunde uttala hans namn men han gav upp idén om namnbyte då han inte kunde komma på ett nytt namn.

5.3.2 Ett icke svenskklingande förnamn på den svenska arbetsmarknaden

Även om Zoran pratar flytande svenska och själv uppfattar att hans förnamn idag är neutralt eller ”mer svenskt”, berättar han att han på grund av sitt namn har känt sig stigmatiserad i de

---

¹³⁶ Aksholokova, 2014, a.a. s. 465-471.

tidigare skolåren, men också i arbetslivet. Tydligast blev stigmat av att ha ett icke svenskklingande förnamn på arbetsmarknaden. Zoran berättar om ett tillfälle när han sökte jobb men blev nekad.

”Ja det har hänt någon gång när jag sökt jobb att jag pratat med en arbetsgivare [...] och han tyckte allting var perfekt, så hade han då för sig att jag hette Sören. [...] Jag fick upprepa det (mitt namn Zoran) tre gånger, så till slut när han förstod att det var Zoran jag hette så bara helt plötsligt så avbröts det hela och det blev inget jobb. Det blev inte det positiva samtalet längre utan det blev helt fel vändning på en gång, tvärt så där.”

Admir har liksom Zoran upplevt att hans förnamn utgjort ett stigma vid jobbsökande. Detta har han upplevt många gånger. Admir säger att när arbetsgivare läser och hör hans namn så får de olika synsätt på hur han ska vara. Han berättar: *”När jag sökte till olika tjänster där jag sökte jobb och då fick jag det bekräftat att det är det som är själva kruxet, själva namnet.”* Trots detta har Admir aldrig tänkt på att byta sitt förnamn. Han är en mycket framgångsrik entreprenör som mottagit många hederspriser och menar att han fått kämpa ännu mer än svenskar för att lyckas på grund av sitt namn och sin utländska bakgrund. Britt (Biserka) berättar att efter att ha sökt ”100” arbeten utan att få något, så bestämde hon sig för att börja använda sitt svenska andranamn, Britt, som sitt förstanamn. Genast blev det lättare att få ett arbete. Britt skriver: *”Detta gjorde att jag på två veckor hade ett nytt jobb och hade lätt att komma in i arbetslivet. Det blev mer fokus på vem jag var och vad jag kunde prestera än på namnet.”* Britts beskrivning vittnar om det som Widner och Chicoine kallar för ”anställningsbias”,¹³⁷ dvs. att det i USA är svårare för personer med icke amerikanska namn att få jobb. För Britt blev namnbytet det som sociologen Bursell kallar för en avstigmatiserande strategi med målet en pragmatisk assimilation.¹³⁸ Genom förnamnsbytet blev Britts etniska identitet något som begränsades till det privata livet och lättare ledde till interaktion utanför den etniska gruppen, menar hon.

5.3.3 Avstigmatisering

Enligt Goffman kan innehavet av ett stigma framkalla två situationer; en misskrediterad och en misskreditabel situation.¹³⁹ Trots att de flesta informanter anser att deras förnamn troligen skulle kunna leda till en misskrediterad situation, så upplever inte alla det. Några av informanterna upplever att trots att de har förnamn som inte är svenskklingande, ändå har

¹³⁷ Widner & Chicoine, 2011, a.a. s. 815.

¹³⁸ Bursell, 2012, a.a. s. 471.

¹³⁹ Goffman, 1963, a.a. s. 57.

neutrala namn eller som Goffman skulle ha kallat det, ett namn som de ”normala” har.¹⁴⁰ Detta beror på att informanternas förnamn kommit att ändras under deras år i Sverige till att numera uttalas med ljud som passar det svenska språket bättre. Dessa informanter låter svenskar uttala deras icke svenskklingande namn på ett svenskklingande sätt och upplever på så sätt att deras namn blir avstigmatiserade. Informanterna behöver inte själva utföra det som Goffman kallar passering,¹⁴¹ genom att utöva informationskontroll på sig själva eftersom de normala har gjort att deras namn blivit svenskklingande. Zoran berättar att hans namn av svenskar uttalas med ”s”, dvs. ”Sor^oran.” Han blir också ofta kallad för Sören. Zoran har ingenting emot detta utan säger att han blivit van vid att hans namn uttalas med ett s och att folk förväxlar hans namn med Sören. Dragan berättar att svenskar brukar uttala hans namn som ”Draagan.” Då brukar han påpeka att han heter Dragan med ett kort ”a.” Dock är detta ingenting som han upplever som stigmatiserande. Dragan har vant sig eftersom även utomlands brukar folk uttala hans namn fel och då oftast med det engelska uttalet ”Drejgan.” Azzad berättar att de flesta svenskar kallar honom för ”Assad” med ett ”s”, vilket aldrig bekymrat honom. Azzad förklarar:

”Assad säger man med s. Det är lite för att man inte, även om man läser att det är z så uttalar man med s, så det har det men det är jättemånga som försöker i alla fall. Det är många av mina lärare som har försökt, kanske inte första gången men när man lärt känna mig frågat hur man uttalar mitt namn och då har man försökt i alla fall uttala det rätt och några stycken lyckas och vissa tilltalar mig bara Assad och nöjer sig med det. [...] Jag har tagit det [felaktiga uttalet] med en nypa salt men det är ju alltid kul att förklara vad mitt namn betyder eller uttalas, så när någon frågar så betyder det extra mycket för mig. När någon tilltalar rätt eller försöker eller frågar mig hur man tilltalar mitt namn och sen försöker tilltala det rätt, då betyder det extra mycket för mig men det är oftast mina närmsta vänner som gör det.”

Informanternas uttalanden visar på att avstigmatisering för dem har skett på två olika sätt, dels genom att deras icke svenskklingande förnamn har kommit att uttalas med en svensk betoning dels genom att de icke svenskklingande förnamnen har kommit att betraktas som neutrala. Namnen betraktas som neutrala eftersom de har funnits i Sverige i decennier och ses därför inte längre som icke svenskklingande.

---

¹⁴⁰ Goffman, 1963, a.a. s. 151-155.

¹⁴¹ Goffman, 1963, a.a. s. 92-113.

6. SAMMANFATTANDE SLUTDISKUSSION

Under år 2015 ändrade totalt 6368 svenskar sina efternamn (nybildade efternamn och befintliga efternamn) medan 2816 gjorde förnamnsändringar hos Patent- och registreringsverket.¹⁴² Kan dessa siffror tyda på att förnamn spelar större roll för identiteten då färre individer tar steget att byta förnamn än efternamn? Detta har fått mig att undra över förnamns betydelse.

Mina resultat stämmer i överlag överens med vad tidigare forskning kommit fram till gällande förnamn men det finns några skillnader. Sociologen Jane Pilcher menar till exempel att förnamnet identifierar personer och efternamnet är det som visar tillhörighet till familjen.¹⁴³ Mina informanter menar i hög grad att förnamn också ger en tillhörighet till familjen, då flera av informanternas förnamn har ärvts inom familjen i generationer. Vidare stämmer inte heller forskaren i nordiska språk, Vera Lifs slutsats, om att det inte finns ett enkelt samband mellan namnens språktillhörighet och individers självkategorisering utifrån en etnisk identitet. Mina informanter har genom sina uttalanden visat att sambandet för dem finns i allra högsta grad. Deras icke svenskklingande förnamn kategoriserar dem som serber, bosnier, kurder, etiopier, colombianer osv. Namnen kategoriserar också dem som kristna och muslimer men även som invandrare.

Syftet med den här uppsatsen var att undersöka hur personer med utländsk bakgrund i Sverige, med icke svenskklingande förnamn, ser på sina namn ur ett identitetsperspektiv och utifrån grupp tillhörighet. De frågeställningar som ställdes inledningsvis var hur individer med utländsk bakgrund ser på betydelsen av sina icke svenskklingande förnamn, dvs. huruvida deras namn speglar deras personliga identitet (vem de är innerst inne, deras personliga kvaliteter och karaktärer) och deras gruppidentiteter (etniska identiteter och identiteter som de ges av samhället som t.ex. ”invandrare”, ”asiat”) och den andra frågan var huruvida informanterna upplevde att deras förnamn var kopplade till ett stigma och i så fall i vilka situationer stigmat blev synligt.

Resultaten från mitt empiriska material, intervjuerna och de nedskrivna berättelserna, visar att informanternas icke svenskklingande förnamn i hög grad har betydelse för deras personliga identitet eftersom de icke svenskklingande förnamnen för informanterna är *”så mycket mer*

¹⁴² <https://www.prv.se/sv/vara-tjanster/personnamn/statistik/>

¹⁴³ Pilcher, 2016, a.a. s. 1-2.

än bara ett namn”, som min informant med etiopiskt ursprung uttrycker det. Informanterna är alla idag stolta över sina förnamn, även om några av dem varit tveksamma över att ha haft de icke svenskklingande förnamnen under sin barndom på grund av omgivningens negativa syn. Här handlade det framförallt om lärares ignorans och skolkamraters verbala kränkningar. För en del informanter är också stoltheten kopplad till respekten för föräldrarna. Förnamnet är för informanterna ett sorts arv från föräldrarna och därför också något, som i en del fall skulle kunna tolkas som Alvarsson¹⁴⁴ menar, något som de föds med och dör med. Informanternas förnamn är *”en kombination av bokstäver”*, som informanten med polskt ursprung uttrycker det, som redan under deras, intensiva, primära socialisation, fastlagt grunden för vilka de är.¹⁴⁵

Att göra ett officiellt namnbyte till ett svenskklingande förnamn bara för att passa in i samhället eller som Goffman kallar det, att passera,¹⁴⁶ är för nästan alla informanter otänkbart. Anledningen är att de anser att deras förnamn är kopplade till dem som personer, till deras känslor och beteenden och till deras personliga identitet. Informanterna ser inte heller att ett officiellt byte till ett svenskklingande förnamn skulle kunna ses som en klassresa, dvs. i detta fall som en resa från en tillhörighet i en invandrarklass till en tillhörighet i den svenska klassen eftersom det svenska samhället, enligt dem, är uppbyggt på ett segregerat samhälle mellan svenskar och individer med utländsk bakgrund. De flesta informanter berättar också att deras etniska identiteter är viktiga för deras personliga identitet och i samband med detta blir också deras icke svenskklingande förnamn av betydelse. De icke svenskklingande förnamnen ger dem möjligheten att bevara den etniska kulturen och den grupptillhörighet som andra med samma etniska ursprung tilldelar dem. En informant som bytt sitt icke svenskklingande förstanamn till sitt svenskklingande andranamn för att kunna passera, eller om man så vill kalla det, genomföra en avstigmatisering, har gjort det enbart för en pragmatisk assimilering,¹⁴⁷ nämligen för att kunna komma in på arbetsmarknaden. Namnbytet, menar informanten med kroatiskt påbrå, har påverkat hennes personliga identitet då hon känner att hon har fått *”lämna sina rötter.”* Samtidigt har hon valt att behålla sitt icke svenskklingande förnamn som sitt andranamn för att någonstans kunna behålla sin etniska identitet. Informanten med polskt ursprung funderar på att byta sitt förnamn på grund av att han konverterat, från katolsk till muslimsk tro. Även här, visar han genom intervjun, är steget

---

¹⁴⁴ Alvarsson, 1996, a.a. s. 109.

¹⁴⁵ Berger & Luckmann, 1996, a.a. s. 149-157.

¹⁴⁶ Goffman, 1963, a.a. s. 92-113.

¹⁴⁷ Bursell, 2012, a.a. s. 471.

gällande ett officiellt namnbyte stort att ta eftersom ett officiellt namnbyte kan komma att medföra en brytning med hans rötter, dvs. hans polska identitet som han blivit internaliserad med genom sin primära socialisation av föräldrarna. Mina informanter uttrycker att de blivit vana vid det förnamn som de kallats för hela livet, dvs. det leder till att de identifierar sig med namnet. Förnamnen fylls med åren av självupplevda situationer och erfarenheter som påverkar individer, gör att förnamnen blir en del av individerna, som några informanter uttrycker det. Flera informanter anser att deras förnamn är kopplade till deras karaktärer eller åtminstone påverkar karaktärerna så att de stämmer överens med förnamnen. Informanterna menar vidare att de inte hade kunnat heta något annat eftersom de bara "är" namnet. Informanternas förnamn ger dem deras namnbild,¹⁴⁸ dvs. det är ett viktigt attribut som både påverkar dem själva som namnbärare och deras omgivning. Förnamnen har för informanterna, som informanten med polskt påbrå uttalade sig, satt sig "i det mänskliga psyket att bli tilltalad med x antal bokstäver."

Informanternas berättelser visar även att olika länder har olika traditioner vid namngivning. Mina informanter är väl insatta i de olika ländernas regler och de beskriver hur deras förnamn valdes, dvs. ibland enligt reglerna och ibland inte. De ger personliga historier kring namngivning, dvs. de berättar hur just de fått de förnamn de har. Deras namn hör ihop med dem och har en särskild historia. Namnen är således viktiga för deras personliga identitet. Att informanterna känner till reglerna från sina "ursprungsländer" visar också på att namn utgör en markering av grupptillhörighet, i detta fall etnisk grupptillhörighet. De serbiska informanterna berättar att i Serbien är det till exempel vanligt, enligt gammal sed som dock inte alltid följs numera, att gudfadern ger familjen tre namnförslag som de sedan väljer mellan. Kurderna som länge styrts av Turkiet och fortfarande gör det, som under lång tid har tvingats att ta turkiska namn, ser det som ett sätt att visa sitt oberoende och sitt inflytande över sina egna liv genom att återigen kunna namnge sina barn med kurdiska förnamn. Ofta har de kurdiska namnen därför politiska teman, dvs. barn döps efter avlidna kurdiska gerillasoldater eller efter personer som varit betydelsefulla för den kurdiska befolkningen. Enligt min informant med vietnamesiskt ursprung är det hela släkten som bestämmer ett barns namn och man håller sig oftast till vietnamesiska namn och tar inte in utländska, för att vietnameser anser att vietnamesiska förnamn ger kontinuitet, de skapar en trygghet och inte oroande ställningstaganden och reaktioner i omgivningen. Informanten med polskt ursprung

---

¹⁴⁸ Aldrin, 2011, a.a. s. 137.

berättar att det är föräldrar som ger sina barn namn i Polen men när barnet konfirmeras finns det möjlighet att tillägga ytterligare ett förnamn. I Grekland är namngivandet i första hand en patriarkalisk tradition, påpekar min informant med grekiskt ursprung. Där är det tradition att namnge barn främst efter faderns föräldrar eller någon person som står fadern nära. Grekerna har också tradition liksom serberna att gudfadern föreslår namn. I Colombia behåller man förnamn inom familjen, dvs. vissa förnamn går i släkten i generationer, påpekar min informant med colombianskt ursprung.

Så gott som alla informanter har kännedom om betydelsen av sina förnamn, vilket kan tolkas som att namnen är viktiga för dem. Vidare visar intervjuerna och de nedskrivna berättelserna att förnamnen har koppling till såväl självdefinierade som alter-definierade identiteter. Förnamnen är, som redan nämnts, starkt kopplade till deras självkategorisering som serber, bosnier, colombianer, kurder, etiopier osv. Namnen är också kopplade till informanternas religiösa identitet, deras invandraridentitet och deras geografiska identitet.

Några av informanterna har upplevt att deras förnamn utgjort ett stigma och i samtliga fall har det varit under skolorn eller på arbetsmarknaden. Några har även blivit stämplade med stereotyper på grund av sina förnamn, som till exempel *"lat latinamerikan"*, *"flitig asiat"* eller som sämre sorts människa på grund av att man är muslim.

Avstigmatisering, kan som nämnts ovan, ske på olika sätt. Personer kan känna sig misskreditabla, dvs. känna att ingen ser deras stigma, t.ex. ifall deras icke svenskklingande förnamn uttalas med svensk betoning och de kan också känna detta när deras icke svenskklingande förnamn funnits i decennier i Sverige, att svenskar inte längre reagerar på förnamnen som annorlunda. Deras förnamn, som en gång har varit icke svenskklingande, har blivit neutraliserade, menar några informanter.

Till sist vill jag säga att under författandet av denna uppsats har jag blivit alltmer intresserad av den sociala betydelsen av förnamn. Jag har därför en hel del uppslag till vidare forskning. Som exempel på vidare forskning inom detta område hade det varit intressant att inrikta forskningen på individer som officiellt bytt sina icke svenskklingande förnamn till svenskklingande förnamn. Detta för att analysera hur namnbytena påverkar deras identitet på ett djupare plan men också för att kunna urskilja olika typer av situationer i vilka individer byter namn.

En annan inriktning på vidare forskning hade varit att undersöka hur förnamnens (svenska och utländska) relationer till olika sociala klasser ser ut idag.

Vid Lunds universitet finns det utländska studenter från framförallt asiatiska länder som lägger till inofficiella namn, svenska förnamn som Elsa, Eivor, Ingrid osv. för att lärare lättare ska kunna veta vilka de är, till exempel vid tentamensskrivningar. Detta verkar vara en anpassningsstrategi som hade varit intressant att undersöka ur ett identitets- men också ur ett samhällsperspektiv.

En annan forskningsfråga avser adopterade barn vars adoptivföräldrar bytt deras ursprungliga icke svenskklingande förnamn till svenskklingande förnamn. Hur påverkar deras svenskklingande förnamn deras identitet och deras eventuella sökande efter sina rötter?

Även namntrender är intressanta att analysera. På föräldrasajter står det att svenska föräldrar ofta vill ge sina barn utländska namn. Finns här någon slags hierarki mellan vilka utländska namn föräldrar vill eller inte vill ge? Det har gjorts ringa forskning kring icke svenskklingande förnamn och identitet och enligt mig återstår det därför mycket mer forskning att göra på detta område.

7. KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING

Källmaterial: Transkriberat material

Intervju med *Zoran*, 2016-03-01
Intervju med *Azzad*, 2016-03-02
Intervju med *Nam*, 2016-03-10
Intervju med *Martin*, 2016-03-13
Intervju med *Litza*, 2016-03-14
Intervju med *Admir*, 2016-03-24
Intervju med *Miro*, 2016-03-27
Intervju med *Dragan*, 2016-03-27
Intervju med *Camilo*, 2016-04-04

Källmaterial: Nedskrivna berättelser

Berättelse från *Jovana*, 2016-03-06
Berättelse från *Houda*, 2016-03-10
Berättelse från *Britt*, 2016-03-13
Berättelse från *Jelena*, 2016-03-22
Berättelse från *Safet*, 2016-03-30

Böcker

Aldrin, Emilia (2011) "*Namnval som social handling. Val av förnamn och samtal om förnamn bland föräldrar i Göteborg 2007-2009*", [avhandling], Uppsala: Institutionen för nordiska språk

Allport, G. W (1961) "*Pattern and Growth in Personality*", New York: Holt, Rinehart and Winston

Ambjörnsson, Ronny (1996) "*Mitt förnamn är Ronny*", Stockholm: Albert Bonniers förlag

Berger, Peter L (1963) "*Invitation to Sociology*", New York: Anchor Books

Berger, Peter L & Luckmann, Thomas (1966) "*The social construction of reality. A treatise in the sociology of knowledge*", Great Britain: Penguin University Books

Berne, Eric (1972) "*What do you say after you say hello? The psychology of human destiny*", New York, NY: Grove Press

Denscombe, Martyn (2009) "*Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*", [översättning: Per Larson], Lund: Studentlitteratur

Elias, Norbert (1991) "*The society of individuals*", Oxford, UK: Basil Blackwell

Giddens, Anthony (1984) "*Sociologi och kritisk introduktion*", [översättning: Kajsa Telander], Stockholm: Liber Förlag

Giddens, Anthony (1997) "*Modernitet och självidentitet – Självet och samhället i den senmoderna epoken*", [översättning: Sten Andersson], Göteborg: Daidalos

Goffman, Erving (1963) "*Stigma*", New Jersey, USA: Penguin Group

Gustafsson, Linnea (2002) "*Novation i norr. Nya dopnamn och namngivningstrender i Skellefteåbygden 1791-1890*", [avhandling], Umeå: Umeå universitet

Hagström, Charlotte (2006) "*Man är vad man heter. Namn och identitet*", Stockholm: Carlssons

Hennink, Monique & Hutter, Inger & Bailey, Ajay (2012) "*Qualitative research methods*", London: SAGE Publications

Jenkins, Richard (2008) "*Social identity*", New York: Routledge

Johansson, Thomas (1999) "*Socialpsykologi – Moderna teorier och perspektiv*", Lund: Studentlitteratur

Kvale, Steinar (1997) "*Den kvalitativa forskningsintervjun*", Lund: Studentlitteratur

Lange, Anders & Westin, Charles (1981) "*Etnisk diskriminering och social identitet - En rapport från diskrimineringsutredningen*", Helsingborg: Schmidts Boktryckeri AB

Lévi-Strauss, Claude (1966) "*The savage mind*", Chicago: Univ. of Chicago Press

Lif, Vera (2004) *"Ingermanländarnas namnskick under 1900-talet. Kontinuitet och förändring"*, [avhandling], Uppsala Universitet

Madiyeva, G. B (2006) *"Proper name and identity. Language and identity"*, Almaty: Kazakh University

Martin, Judith N & Nakayama, Thomas K (2000) *"Intercultural Communication in Contexts"*, Mayfield: Mountain View, CA

Nyström, Staffan [red] (2010) *"Namn - en spegel av samhället förr och nu"*, Stockholm: Nordstedts

Repstad, Pål (1988) *"Närhet och distans"*, Lund: Studentlitteratur

Sjöblad, Christina (1997) *"Min vandring dag för dag"*, Stockholm: Carlssons

Tigerstedt, Christoffer & Roos, J. P & Vilkkö, Anni (1992) *"Självbiografi, kultur, liv: levnadshistoriska studier inom human- och samhällsvetenskap"*, Stockholm: Symposion

Trost, Jan (2010) *"Kvalitativa intervjuer"*, Lund: Studentlitteratur

Vilkkö, Anni (1992) "Introduktion: Jag, Muminrollets pappa..." i Tigerstedt, Christoffer & Roos, J. P & Vilkkö, Anni (s. 7-18), *Självbiografi, kultur, liv: levnadshistoriska studier inom human- och samhällsvetenskap*, Stockholm: Symposion

Vetenskapliga artiklar

Aksholakova, Assem (2014) "Proper name as a clue symbol of Identity", (s. 465-471) i *Procedia - Social and Behavioral Science 112* [International Conference on Education & Psychology 2013, ICEEPSY 2013], Almaty, Kazakhstan: Elsevier Ltd

Alvarsson, Jan-Åke (1996) "Vad var det jag hette? Indianskt namnskick reflekterat i weenhayek-folkets kultur", (s. 103-138) i Andersson, Thorsten & Brylla, Eva & Jacobson-Widding, Anita [red], *"Personnamn och social identitet"*, [Handlingar från ett Natur och Kultur-symposium i Sigtuna 19-22 september 1996, Konferens 42], Stockholm: Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien

Bohman, Stefan (1997) "Skillnader mellan intervju och självbiografi", (s. 225-262) i Berg, Jan O m.fl. i *"Förnyare, frustrerade och fria agenter: rapport från ett forskningsprojekt om arbetslöshet och den dolda världen"*, [Serie: The Hidden World Project 2], Stockholm: City Univ. Press

Brylla, Eva (2009) "Johannes, Lillienstedt och Mohammed. Mångkultur i det svenska namnbeståndet", (s. 137-146) i *"Namn i flerspråkiga och mångkulturella miljöer"*, red. Edlund, Lars-Erik & Haugen, Susanne, [Handlingar från NORNA:s 36:e symposium i Umeå 16-18 november 2006], [NORNA-RAPPORTER 83], Umeå: Umeå universitet

Bursell, Moa (2012) "Name change and destigmatization among Middle Eastern immigrants in Sweden", (s. 471-487) i *Ethnic and Racial Studies* [Vol. 35, No. 3, March 2012], New York: Routledge

Edwards, Rosalind & Caballero, Chamion (2008) "What's in a name? An exploration of the significance of personal naming of 'mixed' children for parents from different racial, ethnic and faith backgrounds", (s. 39-60) i *The Sociological Review*, 56:1, Oxford, UK: Blackwell Publishing

Gerhards, Jurgen & Hans, Silke (2009) "From Hasan to Herbert: Name-Giving Patterns of Immigrant Parents between Acculturation and Ethnic Maintenance", (s. 1102-1128) i *AJS* Volume 114 [No. 4, January 2009], Chicago: University of Chicago

Jagiela, Jaroslaw & Gebús, Dorota (2015) "What's In a Name? Name Giving, Identity, and Script Formation", (s. 217-227) i *Transactional Analysis Journal* [Vol. 45(3)], Berkeley, California: SAGE

Martin, Denis-Constant (2000) "The Burden of the Name: Classifications and Constructions of Identity. The Case of 'Coloureds' in Cape Town (South Africa)", i *Center for International Research and Studies (CERI)* [Sciences-Po], France: Paris

Montoya, Margaret E & Vasquez, Irene Morris & Martínez, Diana V (2014) "Name narratives: A tool for examining and cultivating identity", i *Chicana/o Latina/o Law Review* [No. 32], USA: University of California

Peterson, Barbara & Gunn, AnnMarie & Brice, Alejandro & Alley, Kathleen (2015) "Exploring Names and Identity Through Multicultural Literature in K-8 Classrooms", (s. 39-45) i *Multicultural Perspectives* [17:1], Philadelphia: Routledge

Pilcher, Jane (2015) "Names, Bodies and Identities", (s. 1-16) i *Sociology*, University of Leicester, UK: Sagepub Journals

Rooth, Dan-Olof (2007) "Implicit Discrimination in Hiring: Real World Evidence", i *Institute for the Study of Labor* [Discussion Paper Series IZA DP No. 2764], Bonn: Tyskland

Widner, Daniel & Chicoine, Stephen (2011) "It's All in the Name: Employment Discrimination Against Arab Americans", (s. 806-824) i *Sociological forum* [Vol. 26, No. 4, December 2011], Oxford, UK: Blackwell Publishing Ltd

Internet

Svenska Dagbladet, 2006-06-03 "Högre lön med svenskt namn", http://www.svd.se/nyheter/inrikes/artikel_324340.svd Hämtat 2016-04-29

Svenska Dagbladet, 2010-04-27 "Rekordmånga vill byta namn", <http://www.svd.se/rekordmanga-vill-byta-namn> Hämtat 2016-04-26

<http://www.familjeliv.se/forum/thread/66543272-tycker-ni-att-utlandska-ska-dopa-sina-barn-till-utlandskt-namn> Hämtat 2016-05-01

<http://gravid.ifokus.se/discussions/4d713ed4b9cb462239055c11-ovanliga-namn> Hämtat 2016-04-29

<https://m.libero.se/foraldrasnack/amne/100817-vad-ska-man-dopa-barnet-till/sida2?sortorder=2> Hämtat 2016-03-15

<https://www.prv.se/sv/vara-tjanster/personnamn/statistik> Hämtat 2016-05-16

INTERVJUGUIDE

Social bakgrund

- Ålder, utbildningsbakgrund-yrke, familj-syskon m.m.
- Upplevelse av etnicitet

Förnamnet (hur väl informanter känner till sitt namns betydelse)

- Kännedom om betydelsen av ens namn: Symbol för något, religiöst namn, släktnamn, kändisnamn, filmnamn, musikgrupp osv.)
- Vad man anser om namnet: (Vanligt-ovanligt namn, gammaldags-modernt, lätt att uttala i Sverige/internationella trender, tycker om-tycker inte om)
- Kan man ur namnet avslöja etnicitet och geografisk härkomst?
- Eventuella egna förändringar i synen på det egna namnet under årens lopp
- Eventuella planer på att byta namn

Valet av förnamnet (hur viktigt var just det namnet man tilldelades för familjen)

- Processen kring namnvalet: Vem gav namnet?
- Namnets betydelse för namngivaren: (*förmedla ett meddelande, ett intryck, en önskan, en ambition, en känsloyttring, en maktens utövning eller något annat, t.ex. namn från släkten*)
- Fanns andra namn i åtanke?
- Vilka seder, traditioner och bruk finns/fanns gällande namngivningen i familjen? Har föräldrarna följt dessa eventuella traditioner vid namnvalet?

Identitet (namnets betydelse för utformandet och bevarandet av identiteten)

- Vad betyder förnamnet för dig? Beskriver namnet vem du är som person?
- Namnets betydelse för självförverkligande (att lyckas) på olika arenor i samhället (utbildning, arbetsmarknaden osv.)
- Eventuell försvenskning av namnet vid uttal: (Utbildning/yrke/övrigt)

- Hur namnet uppfattas av samhället (skolan, arbetslivet, vänskapskretsen osv.)
- Uppfattning om etnisk identitet idag (svensk/invandrare, grek/turk/serb)
- Påverkar ditt namn din etniska identitetsuppfattning?

Andra synpunkter/egna funderingar?